National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. KLA ON4
L.

National Library
Bibliothèque Nationale
1985
DIVISION

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1669.

VABADE EESTLASTE HRALEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 59 (3172) XXXIV aastakäik

Neljapäeval, 8. augustil 1985 — Thursday, August 8, 1985

Üksiknumbri hind 70 senti

„Unustamatuks jäi Helsingi ..."

EKN esindaja Adu J. Raudkivi tähelepanekuid ja muljeid Balti Rahu- ja Vabadusristlemiselt

EKN esindajana võttis Balti Rahu- ja Vabadusristlemisest osa Adu J. Raudkivi. Jõudnud tagasi Torontosse andis ta eesti ajalehtedele jutuajamise saadud tähelepanekuist, muljeist kolmes riigis toimunud sündmusest, mis esmakordselt viis baltlased ja nende püüdlused kogu maailma ette. A. Raudkivi jõudis lennukiga kell 6 homm. Kopenhaageni ja kell 9 homm. algas SAS Scandinavia hotellis Balti Tribunal. Kontroll hoonesse sissepääsuks oli eriti tihe.

BALTI TRIBUNAL

Tribunalil oli üldjuhatajaks „isiklikel" põhjusil ära jäänud austerlase dr. F. Ormaçora asemel Veiter.

Tribunalil oli esimeseks K. Benton, endine inglise abikonsul Riias, kes oli tunnistajaks Balti riikide vägivaldsest ülevõtmisest N. Liidu poolt, misjärel seal eluviis muutus traagiliselt. Teda küsitleti kolme tribunali liikme poolt, millele ta andis täiendavaid selgitavaid vastuseid riikide ülevõtmise käigust.

Taanlasest Euroopa-parlamendi abipresident Möller tervitas oma sõnavõtus kohalolijaid ja hurjutas venelasi nende ülekohtu pärast. Ülekuulatavad andsid selgitusi N. Liidu okupatsiooni all juhtunust. Prof. A. Sthromas tõi oma mälestusi Leedust; vene ohvitser, kes oli teeninud Baltikumis, ütles et venelased ei usalda baltlasi ja märkis, et Saaremaa on täieline sõjaväelaager. V. Randpere rääkis venestamisest, kellelt Bordeaux küsis ka usklike tagakiusamisest ja usulise tegevuse piiramisest.

Kuid A. Raudkivi ei saanud jääda tribunalile teiseks päevaks, sest ta tahtis osa võtta Vabadusristlemisest. Kõik need sõitsid rongiga Stokholmi. Ta märgib kokkupuuteist välisajakirjanikega, keda oli mitmeist Euroopa riikidest ja kes avalikult ütlesid, et nad poleks sündmusi jälgima tulnud, kui mitte Tass poleks sündmusele sellise eelreklaami teinud.

N. Liit saatis kohale seitsme-liikmelise „saatkonna" välisministeeriumist, et valgustada rahvusvahelisi ajakirjanikke omalt poolt, kutsudes Taani suurima ajalehe peatoimetaja vahendajaks. See ütles venelastele, et minge Tribunali ette ja selgitage seal oma seisukohti. Kuid need keeldusid „fashistide" koosolekule minemast. Siis peatoimetaja tegi ettepaneku, et ta kutsub mõlemad pooled kokku tema poolt leitud kohta. Venelased ei nõustunud ka mitte sellega. Siis peatoimetaja saatis nad lihtsalt minema.

Välismaailma ajakirjanikud, kes vastavalt venelaste eelreklaamile „terroristide ja huligaanide" kokkutulekust, leidsid koos korralikud noored inimesed. Tass tegi selle sündmuseks mida omal jõul poleks baltlased suutnud teha, arvas Raudkivi.

Enne tribunali oli koostatud 66-lehekülje line süüdistusakt, mille punktid kõik vastu võeti.

BALTI VABADUSRISTLEMINE

Stokholmist pidi „Baltic Star" lahkuma kell 6 õhtul, aga pommiähvarduse tõttu, mis kirjalikult saadeti „Dagens Nyheter'ile" 26. juulil ja sealt politseile edasi anti, toodi kohale 40 politseinikku, kaks koera, pommimeeskond ja mootorpaadid — pommi otsima ja inimesi kaitsma. Pärast viljatut otsimist lahkuti sadamast. Laeval oli väga palju saatjaid, kuna paljud arvasid, et vastavalt Nõukogude Liidu ähvardusele, sõitjad lähevad vastu kindlale surmale. Kardeti, et venelased on oma tasakaalu niivõrd kaotanud, et võiks olla uusi ootamatusi.

Laeval peeti ettekandeid, oli laulu ja muusikat. A. Küng rääkis ajakirjandusest, kuidas saab asju läbi viia paremas arusaamises ja et venelane on sellest palju kasu saanud, et oleme olnud liiga vaikivad. Venelane kardab lärmi tegemist. Rootsi parlamendiliige Per Ahlmark, kes tegi reisi kaasa, pidas teise kõne.

Laev ei sõitnud mitte nii kaugele lõunasse kui alul oli ette nähtud. „Baltic Star" kapten ütles, et venelased paigutavat selles piirkonnas kaablit. Ka oli N. Liidu sõjalaevastik 13 meremiili kaugusel, tulles tagasi manöövreilt. Selletõttu laev pöördus tagasi põhja suunas. Näha olid merel N. Liidu mootorpaadid, lähemale tuli kalalaev, mis ei paistnud eriti kalalaevana.

Laevalt oli näha Hiiumaa rannaviir ja Kõpu tuletorn vilkumas. Pool üks öösel oli mälestamiste tseremoonia. Jüri Estam pidas kõne, mälestades põgenemisel surma saanuid, öeldes „See meri on nende haud". Roose heideti veele, mis jäid prozhektorite valguses kummaliselt hõljuma, andes väga emotsionaalse momendi ja paljud olid pisarais.

HELSINGI DEMONSTRATSIOON

Pühapäeva hommikul kell 8 jõuti Soome. Politsei oli juba kohal, kail 150 inimest vastu võtmas, milline arv aga pidevalt suurenes. Juba sõidul oli teada, et Soome oli andnud loa maabumiseks. Kohapeal oli soome politseiautode kõrval ka KGB auto, mida soome politseinikud teadsid öelda, ja USA saatkonna auto.

Soome lipp ees, Eesti, Läti ja Leedu lipud võisid esmakordselt pärast sõda lehvida Helsingi tänaval. Rahvast oli mõlemal pool tänavat. Kui baltlased hüüdsid „Net, net, sovjet! Ja, ja Estonia! Ja, ja Latvia! Ja, ja Lithuania!" tuli rahvas lähemale ja hakkas plaksutama.

Eestis langenud soome vabatahtlike monumendi lähedal pargis oli tseremoonia, mille kestel rahvaarv kasvas suuremaks. Selle järel pidi organiseerijate ütluse kohaselt olema „lõunasöök pargis", mis osutus N. Liidu saatkonna asukohaks. Soome fashistid pruunides barettides olid tänaval ja näisid tahtvat sekkuda demonsratsiooniga, kuid soome politsei eemaldas nad peagi. N. Liidu saatkonnast eemal tänaval toimus demonstratsioon ja kui see näis hakkavat kaotama oma dünaamilist mõju, lauldi kolme riigi hümnid ja „Finlandia", millega demonstratsioon lõppes.

Demonstratsiooni lõpul võeti kinni üks eestlane ja lätlane, kes 15 minutit hiljem vabastati. Ukrainlane, kes hakkas vastu politseile, sai karistada 93 margaga. Üks mees jäi laevast maha, kuid politsei tõi selle mootorpaadiga järele.

BALTI NOORTE FÖDERATSIOONI ORGANISEERIMINE

Siis 43 meremiili kaugusel Tallinnast organiseeriti Balti Noorte Föderatsioon, kus üheks osaks on Eesti Töögrupp. Esimeheks valiti viimasele Peeter Paljak, abiesimeheks Mart Kikerpuu ja sekretäriks Aime Andersson. Kavas on septembris organiseerida sellele osakond ka Kanadasse.

Kogu Balti Rahu- ja Vabadusristlemine oli nagu suur vestlus, kus tuleviku küsimuses oli kaks poolt, kas jõuga või rahulikul viisil võita Venemaad. Sellejuures oli üheks nõudeks Põhja-Euroopasse tuumarelvadevaba tsooni loomine. Need küsimused olid aktuaalsed ka Balti tuleviku seminaris. Oli üldine arvamine, et sõda ei taheta, kuna Balti riikides pole rahvast tapmiseks.

A. RAUDKIVI LÕPPKOKKUVÕTE

A. Raudkivi arvas, et me baltlased oleme leidnud esimest korda viisi kuidas võidelda, et koos on tehtud midagi vägevat. Esimeseks Tribunal, mis selgitas maailmale baltlaste probleeme ja diskussioon näitas ülekohut baltlaste vastu. Teiseks laevasõit venelaste „nina" alla. Näitasime maailmale, kus me asume. Kolmandaks marss läbi Helsingi, mis jääb unustamatuks, näidates venelastele, et nad ei saa takistada Eestit, Lätit, Leedut ja Soomet.

Mida teha tulevikus? Huvitavaim oli venelaste reageerimine — paanika. Kui niisugune 375 noore poolt tehtud sõit tekitab nii palju muret, siis see tähendab, et võimas Vene riik ei ole nii tugev ja võimas. Kui minna edasi: Venemaa vajab ökonoomilist abi vabadest riikidest. Kui need hakkaksid boikoteerima N. Liitu, siis oleks see peagi suurtes raskustes.

Lõpuks ütles A. Raudkivi, et ta tuli sealt optimistlikumalt tagasi kui oli sinna minnes. Kui 375 noort saavutasid nii palju, mis siis kui 1000 seda teeksid? Kogu sündmus oli hästi läbi viidud, tähelepanu suur. Kui saanuks selle informatsiooni tuua Põhja-Ameerikasse, see võinuks Venemaad vapustada.

Balti Tribunali juhtkond. Pildil paremalt Bourdeaux, rootslane Per Ahlmark ja Veiter. Foto: A. J. Raudkivi

Rahutused Lõuna-Aafrikas jätkuvad

President Botha ähvardab vastukaaluks välistööliste väljasaatmist

Vaatamata kaitseseisukorra väljakuulutamisele on Lõuna-Aafrika mustad jätkanud rahutusi, politsei on vangistanud uusi ja on olnud surmaohvreid. Noored mustad on väitnud, et nad ei lõpeta enne rahutusi, kui valged on nende nõudmistele järele andnud.

Pärast ÜRO julgeolekunõukogu resolutsiooni vastuvõtmist, ütles Lõuna-Aafrika president Pieter Botha, et kui resolutsiooniga ühinenud riigid alustavad sanktsioonidega Lõuna-Aafrika vastu, siis nad omalt poolt saadavad maalt välja 1,5 miljonit naaberriikidest pärit lepingutöölist, kes Lõuna-Aafrikas teenitud rahaga elatavad kodumaadel olevaid omakseid ja kelle tagasisaatmine võivat tekitada ennegi raskusis olevais riikides täieliku kaose. See jääks ÜRO riikide lahendada. Mosambiik, Lesoto ja Botswana rahvad elatuvad peamiselt rahast, mis Lõuna-Aafrikas olevad töölised koju saadavad. Samuti kasutavad need riigid Lõuna-Aafrika raudteid, maanteid ja sadamaid nii ekspordiks kui ka impordiks.

Botha ähvardused olid tema valitsuse seisukoha selgemaks tunnuseks,

et nad kavatsevad kaitsta end kasvava internatsionaalse vihkamiselaine vastu mustade õigusi mahasuruva poliitika pärast.

President Botha lükkas tagasi ka mitmelt poolt peale surutud idee, et ta kohtuks Nobeli rahuauhinna laureaadi piiskop Tutuga ja katsuksid olukorda enne lahendada kui see suuremad mõõtmed võtab; nimetatakse et on võimalus isegi kodusõjaks.

Rangema hoiatuse Lõuna-Aafrikale andis Kanada välisminister Joe Clark Londonis Royal Commonwealth Society's peetud kõnes, lubades teha kitsendusi neile kanada äridele, mis opereerivad Lõuna-Aafrikas, lubades avaldada ka nende ettevõtete nimekirja.

Clark mõistis hukka Lõuna-Aafrika kaitseseisukorra ja mõõtmed mustade vastu. Ta nõudis ka Lõuna-Aafrika mustade juhi Nelson Mandela vabastamist, kes on olnud vangis 22 aastat rahutuste tekitamise pärast.

Lõpuks Clark hoiatas, et kanadalased ja teised Briti maailmariigid võivad veelgi enam isoleerida Lõuna-Aafrika, kui see ei lõpeta oma apartheidi süsteemi.

Oma kõnes ütles president Botha, et ÜRO julgeolekunõukogu resolutsioon on „illegaalne ja sobimatu otsus" vabatahtlike sanktsioonide rakendamisek Lõuna-Aafrika vastu. Need riigid, kes katsuvad võtta karistuslikke mõõtmeid Lõuna-Aafrika vastu peavad, arvestades nende murega Aafrika mustade pärast, varsti koguma raha, et luua töövõimalusi sadadele tuhandeile mustadele töölistele, kes saadetakse Lõuna-Aafrikast välja, kui ÜRO julgeolekunõukogu jätkab oma illegaalset aktsiooni.

Botha tõi esile USA ja Inglismaa nende realistliku lähenemise pärast, **kes mõistavad, et sanktsioonid**

(Järg lk. 8)

USA ja Egiptuse ühised manöövrid

KAIRO — USA ja Egiptuse väeüksused algasid ühiseid manöövreid, rõhutades sellega, et Egiptus on Washingtoni lähim araabia liitlane. Umbes 9000 USA sõdurit koos avaldamata arvu egiptuse sõduritega, mereväega ja õhujõududega võtavad osa suurimast viiepäevalisest „Bright Star" manöövreist, mis need riigid kunagi on pidanud.

N. Liit nõudis Rootsilt Vabadusristlemise keelustamist

STOKHOLM — N. Liit nõudis, et Rootsi keelustaks Vabadusristlemise. Nõukogude esindajad Stokholmi saatkonnast käisid Rootsi välisministeeriumis ja nõudsid, et Rootsi võimud astuksid vahele ja peataksid kogu reisi. Rootsi välisministeeriumist aga anti venelastele mõista, et Rootsi poolne vahelesekkumine ei saa üldse tulla kõne alla, kuna Rootsis on kehtiv vaba arvamine ja nii kaua kui ei rikuta seadusi, ei saa Rootsi võimud vahele astuda.

Põhja-Ameerika Eesti Sõjameeste

SUVEPÄEVAD

Seedriorul 24./25. augustil 1985. a.

Laskevõistlused kell 10.00
Aktus kell 16.00

Õhtune kava kell 19.30 Kõik teretulnud!

LAURITSAPÄEV JÕEKÄÄRUL

Laupäeval, 10. augustil 1985 Staadioni Väljakul

JUMALATEENISTUS: Kell 12 päeval Teenib õp. **E. Heinsoo**
Orelil **G. Iltal**

KONTSERTAKTUS: Kell 4 p.l.
Kavas: Sopran **Õnne Laikve** Duett — **Hilda Sepp** ja **Valve Tali**
Bariton — **Andres Raudsepp**
Rahvapillide ansambel **O. Haameri** juhatusel ja rahvatantsijad
Päevakohane sõnavõtt: **Enn Salurand** Õhtul lõke ja tants

Einelaud avatud söögisaalis Toronto Eesti Naisseltsi korraldusel.

Jõekääru suvekodus ööbimise võimalus **Harjumaalaste Koondis**

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Stokholmi Eesti Pensionäride Segakoor „Sügisheli". Keskel koorijuht L. Leetmaa.
Foto: H. Trümmer

Kommentaar

Järelmõtteid järelemõtlemiseks

Kanada eesti ühiskond muutis möödunud sügisese kohtumise kodumaa eestlastega venelastele nii suureks propagandavõiduks, et veel nüüdki avaldas „Sirp ja Vasar" (nr. 28) leheküljelise tagasivaate N. Liidu kultuuripäevadele Kanadas.

Autor Olev Mänd ütleb, et kahenädalaline külaskäik mitmesse Kanada linna oli suureks tunnustuseks eesti rahvuskultuurile, kuna Nõukogude Ühingute Liit otsustas saata just eestlased nõukogude kultuuri esindama Välismaaga Sõpruse ja Kultuurisidemete Arendamise Eesti Ühingu esimehe A. Meri juhatusel. Kokku oli antud 14 kontserti rohkem kui 3000-le kanadalasele. N. Liidu kultuuripäevade ülesanne oli olnud tutvustada Kanada elanikele Nõukogude Eesti rahvuskultuuri.

Kanada rahvastikust rääkides nimetatakse et „väliseestlasi elab seal 18.000, kellest neljandik enam eesti keelt emakeeleks ei tunnista. Enamik väliseestlasi elab Torontos". Quebeclased polnud midagi Eestist kuulnud, inglased olid tulnud kontsertidele reserveeritumalt.

Väliseestlaste suhtumist võivat iseloomustada kahe sõnaga — huvi ja hirm. 500-kohaline saal Torontos oli viimase kohani hõivatud, kusjuures enamik saalis viibijaist olid väliseestlased. Kandlemäng ja rahvatants tõid nii mõnelegi pisara silma. Aplaus oli tormiline. Hirmu aga tuntakse tagakiusamisohu, väliseestlaste teatud ringkondade hukkamõistu või isegi võimaliku töökoha kaotuse, üürilepingu ülesütlemise jms. pärast. Ja seda kõike sidemete pidamise pärast „punastega".

Selle mõtte olid väliseestlased öelnud välja peaaegu iga kontserdi järel. Kommunismihirmu levitamise eest hoolitsevat Kanada väliseestlaste ladvik/kahe ajalehe ja isiklike sidemete kaudu. Huvi on siiski hirmust tugevam. Toronto kontserdi eel haaratud lennult eestikeelseid ajalehti Nõukogude Eestist ning kodumaad tutvustavat muud kirjandust, kontsertide reklaamplakateid. Peaaegu iga juttu alustanud väliseestlane küsis, millal on Tallinnas laulu- ja tantsupidu ning kas on sellest võimalik osa võtta. Samas lisati, et Kanadas satuvad põlu alla NSV Liitu sõitvad eestlased.

Edasi märgitakse, et „Väliseestlaste küsimustest koorus välja äärmiselt halb informeeritus olukorrast Nõukogude Eestis. Seda iseloomustavad umbes niisugused küsimused ja arvamused: Kas tõesti kandlemäng on teil lubatud? Kas rahvariideid tohite kanda? Me kardame abikaasaga tulla Nõukogude Eestisse, sest mu mees oli saksa sõjaväes ning panete ta kohe vangi. Kas teid sunnitakse tantsima teiste rahvaste tantse? Teeks teile kingituse, aga me teame, et need korjatakse teli kodus käest ära."

Kodumaa eestlasile oli jäänud mulje, et küsijate hinge näris päris priske kahtluseuss: kas kohapealsel propagandal ikka on tõepõhi all? Kuid nende kartlike inimeste kõrval olid tulnud juttu ajama ka need, kes olid Nõukogude Eestit külastanud väliseestlased, kes ütlesid end olevat Eesti eluga kursis. Nõukogude Eesti tundmine andis nendele väliseestlastele julguse meie kultuurigrupiga suhelda.

„Vestluses ilmnes väliseestlaste traagika, mida nad ise teravalt tunnetavad aga vähem lasevad välja paista. Kodumaa puudumist ja eesti keele ning kultuuri hääbumist seal ei suuda miski asendada."

Autor toob pildi lennuväljalt, kus väliseestlasest töölise üks esimesi reageeringuid oli olnud: „Huvitav on teid kuulata. Nii puhtalt räägite eesti keelt. Siin seda kuuleb harva." Kui miljonäri abikaasa ütles pisarsilmil: „Tervitage Eestimaad!", siis olnud see ütlemine siiras ning selle taga olnud tühjus, mida ükski maine väärtus ei suuda täita."

Edasi lisatakse väliseestlaste iseloomustamiseks, et sageli inimene ei oska hinnata seda, mis tal on

(Järg lk. 3)

Kanada vabakaubandus

Kanada uus valitsus on lubanud vaba kaubavahetuse USA'ga. Lubaduse täitmine on esialgul aeglustunud, poolt ja vastu seisukohad on mõlemal pool olnud põhjendatud. Millegipärast tahab valitsus oma lubadust täita, mõtlemata milliseid tulemusi see Kanada majandusele võiks tuua.

Väga ahvatlev on väljavaade: suur USA annab kanada tooteile piiramatu turustamise võimaluse. Aga sama võimaluse saavad ka USA tööstused. Tagajärjeks on pingeline võistlus, kus võidab see kumb suudab valmistada oma kaupa odavamalt. Odavamat kaupa saadakse produtseerida paremate tööstuste ja töökamate töölistega. Produktiivsemad töölised on need, kes on kohusetundlikumad, usaldusväärsemad, töökamad, aga peamiselt missugune ametiühingu juhatus on, mõistes töölise ja töörandja teineteisest olenevust.

Nii on vabaturu ideele tõmmatud vastuseisu just ametiühingute poolt. Asja arutlesid Halifaxi õlletööstuse töölised sel puhul tekkida võivat olukorda, alustades kolmenädalist ülekanadalise ulatusega nõupidamist, mis toimub Kanada parlamentaarse komitee ühe osana, kes tahab kuulata Kanada—USA vabakaubanduse üle olevaid seisukohti. Halifaxi õllevabrikutöölised ütlesid, et „meil on meie töökohad ja me tahame neid pidada." Kuidas neid suudetakse pidada, kui kanada turg ujutatakse üle odavama USA õllega, sellele ei mõistnud keegi vastata. Võibolla saab ametiühing läbi suruda nõude, et neid hoitakse töökohtadel ka siis, kui vabrik peab toodangut vähendama või hoopis tegevuse lõpetama?

Spetsiaalne Kanada välissuhete komitee on saanud kindlaid tõendeid ettekandeid teinud gruppidest ja palju neist tõendeist on väga häirivad kanadalastele. Võtmeküsimus on, et seni pole eksisteerinud ühtki uurimist, mis näitaks kas Kanada võiks olla võitja või kaotaja vabakaubanduses. Peaministri valimiseelne lubadus oli täiesti improviseeritud.

Kauaaegne Kanada föderaalvalitsuse tugevam majanduslik poliitikategija Robert Bryce esines komitee ees ja soovitas viivitada igasuguse otsuse tegemisel üks-kaks aastat, et õigesti hinnata, kas kanadalased võiksid selle tõttu saada rohkem töökohti kui nad kaotada võiksid. Vabakaubanduse pakti sõlmimine võiks olla suure riskiga ja vastutustundetu samm, hoiatas Bryce, sest läbirääkimistel USA'ga tuleb Kanadal midagi ära anda, mis põhjustab suuremat töötust.

Vastamata küsimus on seni: kas Kanada võiks saada rohkem eksportvõimalusi USA'sse kui mis me peaksime kodus ära andma? Vastuse sellele võidavat saada küsimuse pikemaajalise uurimisega. Komiteele on siiski seni selgeks saanud, et töökohtade küsimus on väga murelikuks teinud mitmeid gruppe.

Kanada Töösturite Ühing teatas, et seni pole mingeid uurimusi tehtud Kanada—USA vabakaubanduse mõjust teatud tööstustele. Nad on pöördunud föderaalvalitsuse poole vastava uurimisprotsessi alustamiseks, kuid valitsuselt pole mingit vastust saadud. Mõne töösturi esindajad, kes komitee ülekuulamisel on olnud, hoiatasid kõik töökohtade kaotuse eest.

Varem nimetatud Kanada Õlletööstrite Ühingu esindaja ütles, et vabakaubandus võiks kuni 65% 84.280 töökohast kaotsi minna ja mitmed tööstused oma uksed sulgeda, kui suured USA õlletööstused valguvad odava õllega üle Kanada piiri.

Kanada tekstiiltööstus, mis ennegi on importide tõttu kitsikuses, võivat kaotada 25—30.000 otsest töökohta 80.000 töökohast. Kanadas asuvad USA tekstiiltööstuste osakonnad lõpetaksid sel puhul oma tegevuse, kuna siin on produktiivsus madalam.

Samasuguseid hoiatusi on teinud ka teiste tööstuste esindajad. USA tööstuste Kanada osakonnad võivat lihtsalt lõpetada oma tegevuse Kanadas ja viia selle USA lõunaossa, kus on tööpalgad väiksed, kasutades seal mitte-ametiühingusse kuuluvaid töölisi.

Canadian Labour Congress abipresident Dick Martin loetles tööstusharusid, mis võivat kannatada vabakaubanduse tõttu, ja see on nii ulatuslik, et haarab peagu kogu tööstuse. Seetõttu on pärast esimest vaimustust hakatud mõtlema nii tööstrite kui ka tööliste (peamiselt ametiühingute) poolel ja mõtlemine on tekitanud muret.

Mõned äriringkonnad on siiski soovitanud rääkida vabakaubandusest USA'ga. The Canadian Chamber of Commerce on soovitanud juba septembris alustada niisuguste läbirääkimistega. Tähtsaim olevat protsessiga alustada, kui mõtelda, mis sellest võiks välja tulla. See olevat nagu ametiühingu lepingu sõlmimine, kus loodetakse meeldivamale tulemusele.

R. Bryce eitas siiski sellist samasust; kuna ametiühingu lepingut sõlmitakse igal aastal ja Kanada—USA vabakaubanduse kokkuleppel pole sellist muudatuse võimalust, vaid riik peab sellega elama pikemat aega, missugune see siis ka oleks. Sel võivat olla hargnemisi, mis võiksid minna kaugele järeldustele individuaalsete kompaniide ja tööliste juures.

Mitmed on muretsenud Kanada majanduse mitmesuguste kaotuste eest majandus- ja sotsiaalpoliitikas. Ameeriklased võiksid pakti sõlmimisel peale suruda muudatusi Kanada piirkondliku väljaarendamise poliitikas, kus on toetatud tööstusi, olnud juurdemakse kaubaveole, kus on kanada välismaised omanikud ja lai põllumajanduslik toetuste programm, millega on seotud ka võimalikud sotsiaalsed programmid.

Kanada valitsus on arvamisel, et Kanada sotsiaalsed programmid on palju ulatuslikumad kui USA's ja see poleks õiglane. Nii polevat USA'l sarnast töötusekindlustust kui Kanada Atlandi piirkonna kalureil. Ameeriklased ei pea seda õigeks, kuna see olevat Kanada kalureile paremate võistlusvõimaluste andmiseks. Samuti on farmerid mures, et Kanada süsteemis olev põllumajanduslik toetus võiks ära jääda. Põllumajanduslike saaduste eksport Kanadast on viimasel ajal olnud tüliläbedaselt õrn, seda võidavat vabakaubanduse puhul kogu ni piirata.

Üldiselt kardavad töölised, et kui kord senised kaubanduslikud barjäärid eemaldatakse, võivat kanada äriringkonnad nõuda vähendusi tervishoiu ja tööjulgeoleku regulatsioonides, keskkonnakaitse eeskirjades, töölistesse puutuvas seadusandluses selleks, et võistelda USA kompaniide vastu USA lõunapoolseis osariikides. Kanada kompaniid peaksid lõpetama oma tegevuse uute investeeringute tegemiseks samastes odava tööjõuga lõunariikides.

Kanada valitsuse ministrid pole seni mingit survet avaldanud uurimiskomisjonile, et see annaks ühe või teise lahenduse. Esialgul olevat tõenäone et valitsus võtab omaks Bryce ettepaneku küsimusega vjivitamiseks. Ka peaminister Brian Mulroney'l oleks siis õigustus viivituse tegemiseks — mis talle hästi meeldivat.

HO

Tshehhide valusad mälestused

Miks tshehhid jäävad „abiellu" nõukogude liiniga

PRAHA — Ajal kui teised Ida-Euroopa riigid flirdivad Moskva seljataga detentega, Tshehhoslovakkia on jäänud Moskva kuulekaks õpilaseks ja jagab N. Liidu vaenulisust Lääne vastu.

Püsiv unistus Praha kevadest, kui Alexander Dubceki valitsus 16 aastat tagasi, katsudes tuua liberaalsemaid reforme, suruti maha N. Liidu tankide poolt, on dikteerinud hoolikat kuulekust Moskva kõva liini poliitikale. Valusad mälestused 1969. aastast ja järgneva valitsuse sõnakuulelik järeleandmine on immutanud rahva meeleheitliku apaatiaga poliitika vastu, mis elustub ainult ennast-ironiseeriva teravmeelsusega. Kommunistlikud võimud on tegelasiks populaarseis anekdootides, mis liiguvad ringi diplomaatlikes ringides. Nii küsitakse ühes: Miks Tshehhoslovakkia on neutraalne riik? Vastuseks on: See mitte kunagi ei sekku oma siseasjusse.

Vastupidiselt Ida-Saksamaale ja Ungarile, kus juhid on võtnud erandlikult seisukoha Moskvale,

öeldes et väiksed riigid Idas ja Läänes peaksid katsuma elustada suhtlemist suurjõudude vahel.

Tshehhoslovakkia partei juhid teevad meeleheitlikult kõik, et püsida kuulekaina Moskva tiiva all.

„Maailm ei või olla jagatud suurteks ja väikesteks riikideks," väidab Zdenek Pregbny, Tshehhoslovakkia kommunistliku partei ajalehe Rude Pravo välispoliitiline toimetaja. „Kogu jutt väikeriikide erirollist on liialdatud. Sotsialistlike riikide blokk peab töötama koos, kuna erisugustele poliitikaile järgnemisel me ei saavuta midagi."

Tavaline Tshehhoslovakkia positsioon Ida — Lääne suhetes on kooskõlas partei ametnike üksmeelse seisukoga, jääda „abiellu N. Liidu liiniga", mis ütleb,

et sammud relvastuse kontrolliks ja detente uueks ajajärguks võivad ainult siis alata, kui Pershing II ja tiibraketid tuumalaengutega on Lääne-Euroopast ära viidud.

Ilmne Moskva soovile alistumine Ida-Saksamaa ja Bulgaaria poolt, näitab sotsialistlike riikide bloki ortodoksset seisundit suurendatud kaubanduse kaitse positsiooni ja Läänega läbirääkimiseks, jättes Praha kommunistliku parteijuhi Gustav Husaki veelgi isoleerituma ks oma kraadigi kõrvale kaldumist keelava N. Liidu liini dogmaatikast. Tshehhoslovakkia ametivõimud märgivad, et nende riigi agoonniline tuleproov Dubceki ajajärgul on ohustanud poliitilist mõtlemist ja sundinud ettevaatlikkusele nende poliitika kujundajad.

„Me oleme õppinud, et on targem mitte minna liiga kiiresti edasi oma uuenduste nõudmisega," ütles Richard Dvorak, välisministeeriumi nõunik, kes varem oli saadikuks Moskvas.

„Meie kogemused näitavad, et isegi üks väikeriik ei peaks olema liiga julge, vaid peab olema väga ettevaatlik kaalutlemaks igasuguse reformi mõjukust."

Samasugune ettevaatlikkus on ka riigi peaaegu moraalsele vastumeelsusele suurenevatele võlgadele Lääne pankades. Lääne diplomaadid ütlevad, et Tshehhoslovakkia oma laitmatu krediidi reitinguga ja väikse võlakoormaga, on põhjustanud mitut Lääne panka neile krediiti pakkuma.

Tshehhoslovakkia partei ametnikud toovad näiteks Poola võlgade probleeme, kui peamist põhjust poliitiliseks äriisiks, mis tekitas Solidaarsuse ülestõusu Gdanski laevaehitustel neli aastat tagasi.

Mõrvad, küüditamised „tööliste paradiisi" aluseks

Adu Raudkivi oli EKN esindajaks Kopenhaagenis ja Helsingis

EKN Informatsioon — Kopenhaagenis toimunud Balti Tribunal sai suurema tagasilöögi kui kolmapäeval, päev enne tribunali algust, tribunali peakohtunik dr. Felix Ermacora teatas, et isiklikel põhjustel temal polnud võimalik Kopenhaageniesse sõita. Kohapeal arvati, et Austria valitsus oli avaldanud Ermacorale survet tribunalist mitte osa võtta. Uueks peakohtunikuks valiti viimasel momendil kohtunik dr. Theodor Veiter.

Tribunali avas Euroopa Parlamendi abiesimees Paul Miller. Esimeseks kõneles Kenneth Benton, kes oli Riias Briti abikonsul, kui Balti riigid annekteeriti N. Liidu poolt. Ta meenutas, et oli imestamapanev kuidas nelja lühikese aasta jooksul terve Läti riigi iseloom muutus venelaste mõju all. Järgmisena kõneles ülikooli professor leedulane Alexander Shtromas. Ta kirjeldas N. Liidu sisemist süsteemi, öeldes, et N. Liit õigustab mõrvamist, küüditamist ja terrorit, sest selleta ei ole võimalik luua kunagi „tööliste paradiisi".

Valdo Randpere kirjeldas venestamist Balti riikides koolide ja haridussüsteemi kaudu.

Peale tema sõnavõttu, kohtunikud küsitlesid teda pikemalt, pärides täpseid detaile venestamise kohta.

Randpere nõudis avalikult, et N. Liit annaks välja tema kaheaastase tütre Kaisa. Randpere ütles, et N. Liit oli talle teatanud, et kui ta loobuks N. Liidu kritiseerimisest, siis võibolla nad annaks ta tütre välja. Euroopa ajalehtedes anti suuremat tähelepanu Randpere sõnavõtule.

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas esindaja Kopenhaagenis ja vabadusristlemisel, Adu Raudkivi, teatas reedel enne ärasõitu, et laevareisijate hulgas oli märgata närvitsemist N. Liidu ähvarduste tõttu. Keegi aga reisist tagasi ei tõmbunud, olevat olnud veel neid, kes tahtsid viimasel momendil kaasa sõita, aga ei saanud ruumipuuduse tõttu.

Enne ärasõitu Kopenhaagenist Stokholmi, kust laev õieti lahkus, peeti suurem demonstratsioon Kopenhaageni raekoja ees.

Kanada elanike arv suureneb

OTTAWA — Kanada elanikkond oli 1. aprillil 25.318.000, mis on 55.500 võrra suurem aasta algusest. Kõigi provintside elanike arv tõusis väljaarvatud Yukon, mis jäi muutmatult 22.800-le. Ontario elanike arv oli 9.047.900.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

10. ja 11. augustil
dr. A. Rebane, tel. 461-6383

17. ja 18. augustil
dr. H. Tari, tel. 922-3824

Kommentaar

(Algus lk. 2)

ning soovib uut ja põnevat. Kuid kodumaad ei ole võimalik millegi vastu välja vahetada. Kodupinnast väljatõmmatud puud kuivavad. Seda mõistavad ka väliseestlaste reaktsioonilised juhid. Püütakse organiseerida ülemaailmseid väliseestlaste kokkutulekuid, spordivõistlusi, oma laulu- ja tantsupidusid ning koondada need kõik sinimust- valge lipu alla. Kuid selles ettevõtmises ongi traagikani viiv vastuolu: teenides suurkodanluse, eriti aga USA reaktsioonilise ringkondade huve, seatakse ennast Nõukogude Eesti vastaste esiridadesse, kuigi eesti keel ja kultuur säilib ja areneb ju Eestimaal. Väliseestlaste hääbumine on aga ajalooratta veeremise paratamatu tagajärg, mida suurem on isoleeritus Nõukogude Eestist, seda kiiremini see toimub".

Nende üldist olukorda vaatlevate probleemide kõrval vabandab ta nagu: „Meie kultuuririühm ei pidanud ühtegi poliitilist loengut ega esitanud üleskutseid kohalikele elanikele. Meie kultuuriprogramm ja eraviisilised vestlused olid eranditult suunatud N. Eesti reaalse elu tutvustamisele. Miks keeldus väliseestlaste ladvik isegi kultuuri pinnal meiega suhtlemist? Loogiline vastus on: pime viha NSV Liidu vastu, Nõukogude Eesti täielik eitamine, tihe koostöö kommunismi vastase ristisõja organiseerijatega on viinud väliseesti reaktsioonilise ladviku võõrandumisele Kanada väliseestlaste põhihulgast. Poliitiline pimedus on ladviku isoleerinud rahvuskaaslastest, on viinud rahvuslike huvide kultuuritaotluste ignoreerimisele. Usku kasutatakse kui varjavat viigilehte. Vancouveri kirikuõpetaja Toomas Vaga ütlemine „Tantsuga taevariiki ei saa" iseloomustab ilmekalt seda viigilehte. Avaliku suhtlemise asemel pisteti Torontos igale meie rühma liikmele pihku kiri üleskutsega võildelda Nõukogude Eestis nn. teisitimõtlejate ürituste eest. Meie saabumiseks olid ette valmistatud ka vajalikud väljaastumised. Nende organisaatorid otsustasid ära kuulata esimesed esinemised, ikkagi Nõukogude Eesti kultuuri esimene suurem esinemine Kanadas pärast Suurt Isamaasõda, kuid see ootamine osutus provokaatoreile saatuslikuks, esinemiste menu ja väliseestlaste suur huvi ei võimaldanud neil plaane teoks teha."

Suur osa oli pühendatud klaperjahile nagu see juhtus Vancouveris, milles tuuakse paljud vahejuhtumiga seotud nimed ja korratakse lugu nagu selle eesti ühiskonnale serveerisid paar Põhja-Ameerika eesti ajalehte. Pikk artikkel, milles veel mitmedki üsna huvitavad järelmõtted on esitatud väliseestlaste ja kodumaa eestlaste vahelises suhtlemises, mis nähtud teiselt poolt ja mille pinnalt vaadates Vancouveri kokkusaamisest suure numbri tegemine oli nõukogude propagandameistreile ülimalt tänulik teene.

Artikkel lõpeb Kanada välisministri Joe Clarki tsiteerimisega tänavu aprillis peetud kõnest: „Kanada ja NSV Liidu lahkhelid sunnivad meid tungivalt suurendama jõupingutust selleks, et teineteist paremini mõista." Vist vihjatakse sellega suurema mõistmise vajadust väliseestlaste ja kodueestlaste vahel.

Väliseestlastesse nii pessimistlikult suhtuv kodumaa eestlasi vihkavalt kirjeldav artikkel jätab kodueestlastesse kindlasti ebaleva ja halva mulje; on ju ajalehe tiraazh 74.700 ja populaarsemaid kodumaal.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Soomlaste „Kalevala" pidustuse kõrgpunktiks oli muusikalavastus „Joka laakson laulaja" (Iga oru laulja), mis lõppes Väinämöise lahkumisega. Pildil vaade viimasele stseenile. Foto: Vaba Eestlane

Milline eepos, selline on rahvas

„Eepos sünnib ohust olemasolule", ütles prantsuse teadlane

Prantsuse teadlane Christiane Seydon ütles Turus peetud Kalevala konverentsil, et „eepos sünnib ohust olemasolule". Ta kogub ja analüüsib lääne-aafriklaste rahvaeepikat ja -luulet. „Paigalpüsivad rahvad ei loo või vähemalt ei säilita eeposeid. Need on tähtsad karjastele, jahipidajaile ja muudele rändrahvastele."

Tiibetlane Jiangbia Jiacuo, kes juhib Hiina vähemusrahvaste uurimisasutust, ütleb eeposte sünni olevat põhjustatud kahest asjaolust: võideldes looduse vastu inimene saab teadmisi elust ja maailmast; elusüsteemi arenedes ta hakkab huvi tundma üha enam iseenese vastu. Need on eepose eeltingimused — asjad ja soov nendest rääkida.

„KALEVALA" JUUBELIKONVERENTS SOOMES

Seydon ja Jiacuo kuulusid rahvusvaheliste teadlaste hulka, kes olid kogunenud Turusse võrdlema eeposepärandi uurimist ja vaatlema selle praegust olukorda. Kokku 12 riigi teadlased arutlesid ligi nädala maailma eeposeid, nende erinevust ja samasugusust ning sarnasust tänavuse sünnipäevasangari „Kalevalaga".

Seydou ja Jiacou käsitlused eeposist võivad tunduda võõrastavad soomlasile, kelle rahvuseepos on olnud juba 150 aastat tugevate rahvaste kõrval. Soome kuulubki maailmas erandiks, neil algas rahvapärandi kogumine õigesti juba 16. sajandil, kui Gustav Adolf II andis eeskirjad koguda pärandit ja vanu esemeid võimsa muinasaja tõendiks.

Mujal rahvaste eepika ja luule selle asemel elab üha suulisena. Soomes see koguti tallele viimasel hetkel enne ühiskonna lõplikku murrangut ja elava kalevise pärandi surma. Elias Lönnrot pani siis oma materjali kirjutuslauale, ühendas eri paikade ja ajajärkude luuletused eelsoomlasist keskaegseiks, tegi neist — Matti Kuuse üteluse kohaselt — „laia rahvaluulealuselise luuletuse".

Kalevala-mõõdulise eepika material siiski ei erine oma sünni või sisu poolest kuigi palju aafrika või aasia veel elavast rahvapärandist. Needki on käinud ringi, hoidnud hõimu koos, loonud identsuse esiisade ja sünnijutustuste abil.

Matti Sarmela ökoloogiliselt jagatud Soome-Karjala keeleala eepika tipppaigad olid ortodokslikus Karjalas, Savos ja Põhja-Soome savolaste aladel. Alettegev, jahtipidav ja kalastav iseseisva tegevusega rahvas säilitas kombed ja sünnijutustused. Rohkem arenenud staatilises Lääne-Soomes need muutusid peagi stereotüüpilisteks ajaviitelugudeks, vanasõnadeks ja kõnekäändudeks või mõistatusteks.

HIINA VÄHEMUSRAHVA EEPOS

Hiinas hakati rahvapärandit koguma alles revolutsiooni järel. 1920-ndais aastais otsiti esimest korda kokkupuuteid Põhja-Euroopa kirjandusega, samaaegselt tõlgiti „Kalevala" esimest korda; nüüdne versioon on juba kolmas.

Teiste ajaloos allaheidetud rahvaste isamaaline kultuur huvitas ka hiinlasi. „Kalevala" tõstis väikse rahva maailmkaardile, tugevdas identsust. Hiina pidi samasuguselt suhtuma oma vähemusrahvaste pärandile. Nüüd rahvapärandi katusorganisatsioon paneb kirja ja helilindistab mitmel pool Hiinas kohalike jõududega. Uurimused on aeglaselt suurenenud, pärandiuurimus on juba mitmes ülikoolis õppeaineks.

Hiinlased esitavad meelsasti tiibetlase „Gesar"-eepost, millest on siiani kogutud tallele 60 pikka luuletust. See on tüüpiline sangarieepos, mis räägib jumala poja sangaritegudest maa peal, tagasiminekust taevasse ja uuesti tagasituleku ootamisest. Tiibeti kerjuslauljad ei liigu enam Tiibeti karjastega koos, nende kunst on kadumas. Kuigi leidub veel vanu meistreid, keda on küllalt helilindistamiseks ja kuigi riik isegi maksab neile nende kunsti eest, ei huvita runolaulja kutse noori. Tiibetis, nagu Soomeski on kultuurelus rahvapärand juba vahetanud taset: muutunud omavahelisest suhtlemisvormist mütoloogiaks, millest on hea ammendada ainet kunstiteoseiks.

Tiibetlased on üks suuremaid Hiina vähemusrahvaid. Kui „Kalevala" eepikat laulsid peaasjalikult mehed, vahetevahel ka naised, siis samuti on Tiibetis ja Lääne-Aafrikas, kus rahva tööjagamine ulatub ka rahvapärandi esitamisele. Naise koht ei ole siiski pärandis alistatud, mitmed eeposed algavad sellega, et naine pilkab meest tegemata töö pärast või julgustab teda tegema. Naine esindab eepikas koostöö enesetunnet. Araabia ühiskondades on naisel tähtis koht ja see on nähtav eepikaski; naisi on rohkesti, mõned poliitilise võimu hoidjad ja hõimude vanemad nõupidamisel. „Kalevala" sangarid on peaasjalikult kõik mehed, ainult võõrast Põhjalat valitseb võimas emand oma tütardega.

Maailma sündimist kirjeldatakse „Kalevalas" naiselise elemendina, Ilmatar, kes laskub veele puhkama, on naine. Sotka, kes munes tema põlvele, on seegi naissoost. Samuti Vee-ema, kellest Väinämöinen saab alguse. Ühtki meest pole kusagil näha.

„KALEVALA" SOOME IDENTSUSE TUNNUSMÄRGINA

Teadlased arvasid, et Soomes „Kalevala" ei ole ega võigi olla üks raamat, see on protsess, kultuuripoliitiline liin tänapäevani. Eriaegadel on „Kalevalat" tõlgitsetud eri viisil, aina selle kohaselt, milline poliitiline kliima on Soomes valitsenud. Kui rahva identsus tundus kitsana tõsteti „Kalevala" ajaloolisust.

Selletõttu ei pääse teadmisest, et Lönnrott tegi eepose mõõdutööna Soome rahva vajaduseks. Ta tundis sakslasest romantiku Friedrich August Wolfi teooriat selle üle, et Homerost ei olnud olemaski, et runokogujad olid pannud kirja ja kirjalikult koostanud antiikaja suured eeposed. Sellesse Lönnrotki uskus.

Põhjamaise rahvaluuleinstituudi uurimiste sekretär Carsten Bergenhöj loetles rahvuseepose tarbeained järgmiselt: 1) antiikse keeka imetlus, 2) alavääsuskompleks, 3) soov eepose saamiseks, 4) sobiv kogu suulist või räägitud, jutustavat materjali, 5) võibolla teadmatusest põhjustatud võimetus materjali muul viisil kasutada, 6) ebakindel analüüs ja 7) luuletuste süstematiseerimise tajumise puudus.

Bergenhöj kurdab selle üle, et Lönnrotil ei olnud toeks rahvapärandi uurimiskeskust, teaduslikku nõuandjate kogu. Lönnrot ei mõelnud isegi sellele, kas kalevalased luuletused olid tõesti eepilised. Ta ei võinud võrrelda neid muude rahvuseepostega ega kahelnud oma töö kohta kreeka eeskuju kohaselt, asetades eepilised luuletused muust pärandist ja kunstist kõrgemale.

Moodsa folkloristi silmis on „Kalevala" võltslik. Õnneks Lönnrot siiski austas muinassoomlaste maailmapilti, mis tõstab laulu ja teaduse sõjaoskusest kõrgemale. Mõõgasangarlus ei ole kunagi kuulunud soomlaste iseloomujooneks.

Aga ka Eestis on „Kalevipoja" kunstilise väärtuse üle piike murtud, kuni nüüd, kui rahva olemasolu on ohustatud, on sellest saanud püha raamat meie rahvale, tema kultuurile, tema vaimsele suurusele.

HO.

PLUMBING, HEATING & REPAIRS
Eesti ettevõte
Õli-, gaasi- ja elektriahjud ● Korstnavoodrid (chimney lining).
● Ahjude puhastamine.
Tel. 275-1280 — Roland Kullik

R. S. KANE LTD.
Tähelepanu! UUS ASUKOHT
6150 Yonge Street (lõunapool Steeles Avenue'd)
North York, Ontario M2M 3W9
Tel. (416) 221-1159

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251
Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi.
Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
Aadress: ARCADE BUILDING — Tel. 368-5011
Sissekäik: 74 Victoria St. (1. tän. Yonge'st idapool ja 1 tän. Queen'ist lõunapool) Postiaadress: 137 Yonge St., „Shopping Mall", Toronto M5C 2A5
Rikkalikus valikus imporditud lõngu igaks otstarbeks. Haapsalu rätiku lõng. Linaseid materjale. Kanvas ja paljud muud. SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA. Tasuta õpetamine ja nõuanne. Külastage meid. Soodsad hinnad.
Avatud: esmasp.—reedeni 9.30—6, laup. 9.30—4.

AINUKE EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE. W.
NORTH YORK, ONT.
M2R 2S9
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas. Lillede koju viimine. LTD

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

I klassi postiga (kiripostiga):	Kanadas:	USA-s:
aastas	$59.— + $42.—	$47.—
poolaastas	$32.— + $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.— + $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastau $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—
Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi
USA aadressidele „ZIP CODE"
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatšekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... sinijuures rahas / tšekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

UINUS IGAVESEKS MEILE ARMAS

ENE-MALL TILLEY

neiuna SUURALLIK

Mälestavad kurbuses

Läbi õnnede ja murede
oled jõudnud rahusse!

onu ALFONS perekonnaga Torontos
tädi LYDIA perekonnaga Kodu-Eestis

Leinas mälestame koduküla-meest

EDUARD HÕIMLO't

sündinud Viinistul
surnud Torontos

Meie kaastunne KYLLIKELE
JAAN LINKRUS abikaasaga

AIDE NÜÜD'i

esimesel surma-aastapäeval 9. augustil

mälestavad leinas

ABIKAASA Torontos
ÕED ja TEISED LÄHEMAD Kodumaal ja võõrsil

Leinas mälestan lahkunud

GRETE LÜÜDIK'ut

RIINA

Avaldame südamlikku kaastunnet ENDLALE perekonnaga abikaasa ja isa

ARTUR KOMI

surma puhul

VILLA ESTO pere Floridas

Tänuavaldus

Tänan südamest kõiki, kes minu armsa abikaasa

JÜRI KOTKAS'e

leinajumalateenistusest osa võtsid, mulle kirjateel ja muul viisil kaastunnet avaldasid, saates lilli või annetades tema mälestuseks Montreali Jaani koguduse mälestusfondi. Eriti siiras tänu õpetaja Edgar Heinsoole südamliku leinatalituse eest ja pr. Dagmar Kokkerile orelimuusika eest ning tänu järelhüüete esitajaile: korp! Sakala esindajale Jaan Kiisale ja ENÜS esindajale Mari Aserile ja sõprade poolt Teet Koppelile ja Karl Pruulile.

Leinaja abikaasa KAI ja LAPSED

Murray E. Newbigging
Ltd.

Matusebüroo

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor

733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-3002

FUNERAL CHAPEL 2180 Hurontario St., 279-7663

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7956

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153

Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED ESTABLISHED 1891

Off-the-Street Parking at all Chapels.

Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajade juures

Leinateated

Tallinnas suri 19. mail Valdur Koppel, sündinud 11. oktoobril 1921 Tartus.

Inglismaal Londonis suri 25. mail Leopoldine Pärnpuu, sündinud 1912.

Inglismaal Edmontonis suri 6. juunil Kalju Tisler, sündinud 23. jaanuaril 1927 Harjumaal.

Inglismaal Corbys suri 16. juunal Arnold Kikk, sündinud 13. märtsil 1903 Järvamaal.

Tartus suri 23. mail Linda Tulving, sündinud 3. oktoobril 1903 Tartus.

Tallinnas suri 10. juunil Viktor Pikkat, sündinud 23. veebruaril 1924 Virumaal.

Rootsis Jonserediš suri 10. juunil Toomas Vesik, sündinud 16. novembril 1899 Kihnu saarel.

Rootsis Halmstadis suri 10. juunil Milja Selvet, sündinud 11. novembril 1901 Tartus.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

KIRIKUD

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JUMALATEENISTUS pühap., 11. augustil kell 5 p.l.

Õpetaja viibib suvel aegajalt linnast eemal, kuid ta on kättesaadav vajaduse korral telefoniga 1-519—371-0068.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 11. augustil kell 12 päeval Ap. Õigeusu ja EELK Peetri koguduse ühine JUMALATEENISTUS, praost Lepiku talus Mono Millsis. Teenivad praost A. Taul ja E. Lepik, jutlustab õpetaja Albert Roost. Laulab Peetri kiriku segakoor Cantate Domino dr. Roman Toi juhatusel. Laululehed.

Jumalateenistusele järgneb lõunasöök. Palutakse jälgida teejuhiseid.

EELK PEETRI KOGUDUS

327 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul, Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9357,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

VABAÕHU JUMALATEENISTUS pühapäeval, 11. augustil kell 12 päeval ülempreester Emmanuel Lepik'u talus, Mono Mills. Jutlustab õp. Albert Roost, teenivad E. Lepik ja A. Taul. Laulab Cantate Domino dr. R. Toi juhatusel.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 18. augustil kell 11 hommikul. Teenib õp. E. Heinsoo.

Õpetajate kõnetunnid kolmapäeviti kl. 9.30—12 päeval ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—6 ja neljapäeviti kl. 12—3.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

31 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6243

Pühapäeval, 11. augustil kell 3. p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Lauluettekandeid. Issanda surma mälestamine (Buss Eesti Kodust kell 2.15 p.l.)

Laupäeval, 17. augustil kell 4 p.l. VABAÕHU- JUMALATEENISTUS Udoras, Lodu talus, Allan Laur ja Gustav Uitka. Laulavad Evert ja Ingrid Söderholm.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

303 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Peterson
3714 Beechhollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5980
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 11. augustil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul.

Pühapäeval, 18. augustil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul.

Pühapäeval, 25. augustil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul. Teenib õp. Albert Roost.

Õpetaja suvised kõnetunnid (juuli ja august) neljapäeval kella 6—8 õhtul ja pärast jumalateenistusi.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 hommikul kuni kella 4 pärast lõunat.

Karl J. Raudsepp, kes pidas ettekande Montreali oreleist seal korraldatud organistide konverentsil, oma muusikainstrumendi juures. Foto: J. J. Raudsepp

Loeng Montreali kirikute oreleist

Viimaste aastatega on Montreal ennast jälle ülesehitanud üheks suuremaks massikokkutulekute keskuseks, eriti tänavu suvel, mil toimus 7.—12. juulil Royal Canadian College of Organists ülekanadaline kokkutulek Hotel du Parc ruumides. Kokkutuleku organiseerimise komiteesse kuulus kaasesimehena eestlane Karl J. Raudsepp jun., kes esines ka ise samas 8. juulil ettekandega „Illustrated History of Montreal Organs".

K. J. Raudsepp on põhjalikult uurinud Montreali oreleid ja andis kokkutuleku eel huvitavat informatsiooni neist ja nende ehitajaist. Ta märkis, et Montrealis on palju hea kvaliteediga oreleid, samas ka häid oreliehitajaid. Sellest tingituna tulevad siia sageli head orelikunstnikud ja orelimuusika nautijad, mis omakorda mõjustab tänapäeva oreliehitajaid paremateks saavutusteks.

Kogu nädalaks oli korraldatud orelikontserte parimate organistide poolt siinsetel parimatel orelitel pakkumaks kõigile muusikaarmastajaile meeldejäävaid elamusi.

K. J. Raudsepp kõneles, et Montreal on kujunemas oreli pealinnaks Põhja-Ameerika mandril ja et Royal Canadian College of Organists pühitseb sel aastal oma 76. aastapäeva. Ta märkis, et lihtsamas mõttes on orel suur kogu häälestatud vilesid, kuni viis klaviatuuri ja pedaal, peale selle veel palju mitmesuguseid registreid. 1950. aastal grupp Montreali organiste tutvus Euroopas klassikaliste instrumentidega ja leidsid, et siinsed nn. elektrilised orelid pole võimelised võistlema eelmistega. Sellest tingituna tekkis kohapeal grupp inimesi, kes tahtsid teostada vajaliku reformi, vastavalt klassikalisile põhimõtteile, mis oli valitsenud 17. ja 18. sajandil orelite ehituse juures. Esimene moodne „tracker" või klassikaline orel toodi Montreali 1959. aastal ja tõi uue hoo siinsele orelite ehitamisele. Sakslane Rodolf von Beckerath ehitas selle Queen Mary Rd. Unitel Church'ile. See omas suurepärase kõla. See on häälestatud samal süsteemil, mis valitses Euroopas orelite juures 17. sajandil. Teine sama kvaliteediga orel Montrealis on French Baroque instrument Redpath Hallis, McGilli Ülikooli juures.

1960. aastal von Beckerath ehitas suurima „tracker" — oreli Põhja-Ameerikas St. Joseph Oratory'le, mille kohta K.J. Raudsepp märkis, et see on „mõjuv ja aukartustäratav". Parimaks barokkoreliks Montrealis aga peetakse von Beckerathi poolt ehitatud orelit Eglise Immaculee-Conception kirikus (1961). Sellel orelil on Bachi muusika ettekanne samakõlaline, kui see oli helilooja eluajal.

1960. aastal Euroopa „tracker"-orelite kõlaline mõju elustas ja andis ka idee Montreali lähedal, St. Hyacinthes elavale orelite ehitajale Casavant Freres'ile, kelle ettevõte on senini ehitanud, alates aastast 1879 3500 orelit üle maailma. Nii Casavant Freres, kui ka teised oreliehitajad Montrealis, on valmistanud palju uusi oreleid igas suuruses, rohkem kui ükski teine linn siin kontinendil.

McGilli ülikooli Redpath Hall'i ehitatud French Baroque orel on Hellmuth Wolff'i töö ja ainuke prantsuse barokkorel Kanadas ja üks väheseid Põhja-Ameerikas, kus on jäljendatud prantsuse 18. sajandi tõekspidamisi. Samas K. J. Raudsepp märkis, et oreli asukohal ehituses on väga suur tähtsus, nii kõlalises- akustilises kui ka arhitektuurilises vahekorras. Tavaliselt on orelid sisseehitatud kirikuisse, väheste eranditega ka mujale (Redpath Hall).

St. Matthiase kirikus, Westmountis, on orel ehitatud ilusasse arhitektuurilisesse ümbrusse ja seda peetakse teiseks paremaks oreliks Montrealis, kus saab esitada ka Bachi muusikat. Selle ehitajaks oli Karl Wilhelm (1973) Quebecist.

K. J. Raudsepa arvates peetakse Montreali parimaks nn. elektrioreliks Notre-Dame Basilika orelit (1890) Vanas- Montrealis. Sellest orelist asub suurem osa liblikakujulise fassaadi taga ja on kokku viidud üld-arhitektuuriga.

Organistide kokkutuleku ajal toimunud kontserdid tõid kokku palju publikut.

H.H.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 7. augustil kell 7.30 õhtul piibli-palvetund.

Pühapäeval, 11. augustil kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bardc Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE"
raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 11 aug. kell 11.00 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõneleb V. Krabi. Issanda surma mälestamine.

Laupäeval, 10. aug. kell 5 p.l, JUMALATEENISTUS Oro rannas perekond Ruudu suvilas.

Pühapäeval, 18. augustil kell 11.00 hommikul JUMALATEENISTUS. H. Eller. Kell 6.00 õhtul VÄLISMISJONIÕHTU.

Massaazh-teraapia

Leili Terts
Reg. M.T.

VASTUVÕTT KOKKULEPPEL

Tel. 757-8679

Kinnisvarade ostu ja müügi puhul

(ELUMAJAD, ARIRUUMID JA SUVILAD)

Toomas Mankin
Associate Broker

Kontoris 482-5544
kodus 447-3782

L.S. Snelgrove (1981) Ltd.

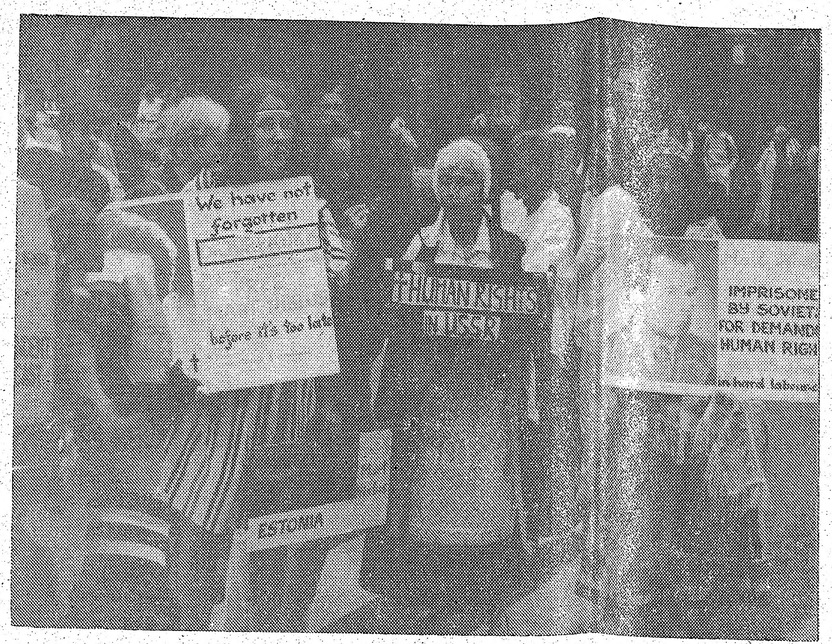

Pilt Helsingis toimunud demonstratsioonile, kus nõuti eesti dissidendi Mart Nikluse vabastamist. Foto: A. Raudkivi

Järjekordsed Eesti Sõjameeste Suvepäevad Seedriorul

Seitsmendad Põhja-Ameerika Eesti Sõjameeste Suvepäevad peetakse sel aastal Seedriorul 24/25. augustil.

See meie sõjameeste ja nende sõprade iga-aastane kokkutulek on kujunenud üheks ilusamaks ja hubasemaks koosviibimiseks juba mitmendat aastat, saades oma alguse 1969. aastal Toronto ja Hamiltoni Võitlejate Ühingute algatusel ja ühisel koostööl. 1977. aastal, mil Seedriorul peetavail Kanada Eesti Sõjameeste Päevadel oli kohal ka palju Ühendriikide eesti sõjamehi, otsustati selliseid kokkutulekuid pidada vaheldumisi Kanadas ja USA-s, ning nimetada neid päevi Põhja-Ameerika Eesti Sõjameeste Päevadeks.

Olenevalt olukordadest on neid päevi seni peetud Seedriorul, Kanadas, Lakewoodis ja Long Islandil USA-s, rohkearvulise endiste relvavendade ja nende sõprade osavõtul.

Tänavune kokkutulek algab sõjameestele omase laskevõistlusega kell 10.00 ja vastava aktusega kell 16.00. Pidustusele on kutsutud osavõtma ka Läti, Leedu, Soome ja Ukraina vabadusvõitlejad oma esindajatega.

Aktuse alguses toovad kaasvõitlejad-relvavennad Mälestussamba ja Ausamba väljakule oma organisatsioonide lipud, mille järel peab lühikese palvuse õpetaja Udo Petersoo. Järgneb vastav sõnavõtt, mis käsitleb meie endisi heitlusi, praegust vabadusvõitlust ning sellega kaasuvaid probleeme Aksel Salumetsa poolt.

Õhtul, peale kehakinnitust peamajas, toimub seltskondlik koosviibimine, kus meelelahutusliku osa eest hoolitseb Raimond Tralla, eesti sõjameestele tuntud solistidega, kelleks on Tamara Norheim, Esko Lukksepp, Juhan Kruusel, Meinhard Niinvee ning igakordsed sõjameeste üritustel esinejad „Seedrioru Ööbikud" Aino Tera ja Hilda Sepp. Neid saadab ja hoolitseb ka pärastise tantsumuusika eest, Georg Iltal oma orkestriga.

Aukülalisteks on kutsutud peakonsul Ernst Jaakson, aupeakonsul Ilmar Heinsoo, piiskop Karl Raudsepp, EKN-u esimees Laas Leivat ja Eesti Rahvuskomitee USA-s esimees Johannes Simonson.

Korraldav toimkond loodab rohkearvulist osavõttu nii Kanada kui ka USA kaasvõitlejate poolt koos nende sõpradega, et ühiselt veeta nädalalõpp sõbralikus vaimus Seedrioru maa-alal, kus asuvad Eesti vabadusvõitlejate mälestusmärgid.

A. J.

Boris Karppela 75-aastane

Eestlaste suur sõber ja abimees karjalane Boris Karppela pühitses 24. juulil oma 75. sünnipäeva. Juubilar on üks vähestest järelejäänud hõimuvendadest Soomes, kes julgeb tänapäevalgi öelda ja oma tegudega näidata, et Eesti Vabariigil on õigus oma vabadusele ja iseseisvusele.

Ta on olnud üks karjalaste eestvõitlejaid ja toimetanud aastakümneid nende kultuuriajakirja „Karjalan Heimo", kus pole ta eestlasi kunagi unustanud, vaid alati ära toonud uudiseid eestlastest üle maailma. Juubilar on endine Tartu Ülikooli kasvandik ja valdab vabalt eesti keelt ning kasutab ka seda võimalikult igal juhul eestlastega kokku puutudes. Ta on olnud aastakümneid korp! Revelia liige.

Juubilar võttis osa nii Talvesõjast kui ka Jätkusõjast ja määrati rahu tulles Soome—N. Liidu ohvitseride komisjoni liikmeks, kuid vaatamata sellele vangistati nn. relvadeloo põhjusil koos teiste ohvitseridega. Pärast sõda tegutses ta ärialal, olles selle kõrval ka kultuuriliselt tegev, eriti karjalaste kultuuripärandi säilitamisel ja viljelemisel Ta on olnud Karjala Heridusseltsi esimees ja nende ajakirja peatoimetaja.

Juubilar omab 4. ja 3. järgu Soome Vabadusristid ja rea teisi aumärke, mille hulgas ka Platoni orden. Kuna ta sünnikoht on okupeeritud N. Liidu poolt, selletõttu mõistab ta eestlaste tundeid paremini kui teised soomlased, mis ongi tinginud lähedased sidemed eestlastega.

M. J.

HAUAKIVID

Eesti ettevõte

YONGE MEMORIALS LTD.

2044 Yonge St. Toronto, Ont. M4S 1Z9

(Davisville & Eglintoni vahel)

Tel. 487-2147

Kehaline kasvatus tagab hea tervise

Dr. Daniel rakendab kehalist kasvatust stressi vastu

Prof. dr. Jüri Daniel on hetkel ajutiselt Toronto ülikooli kehalise kasvatuse teaduskonna dekaan. Ta on eesti ühiskonnas tuntud kunagise tippujujana ja oma pinget (stressi) käsitlevate loengutega. „Vaba Eestlane" usutles dr. Danieli, et lähemalt teada saada, kuidas sai meie tippsportlasest tänapäeva ühiskonnas laialt esineva stressi autoriteet.

Dr. Jüri Daniel

— Kunas ja kuidas tekkis huvi kehalise kasvatuse vastu?

— Kuressaares koolipoisina sporti tehes. Lemmikalaks kujunes ujumine. Hiljem kuulusin Tallinna NMKÜ ujumisklubisse. Nii algas minu side NMKÜ- või YMCA-ga, millest oli hiljem palju kasu. Ujusin päris korralikult. Pärast Egon Roolaidi kadumist sõja alguses, olin mitu aastat Eesti meister vabaujumises. Siis tuli lahkumine oktoobris 1944 Saksamaale. Põgenikuna töötasin pärast sõda Ameerika Ühendriikide armee juures ja selle kõrval suveti YMCA suvelaagrites.

— Kuidas kulges Su elu ja hariduskäik Kanadas?

— Algul töötasin kaevurina. Lepingu lõppedes tulin Torontosse ja sain koha Brantfordi YMCA-sse, kus peatselt selgus, et edasijõudmiseks on vaja ülikooli haridust. Kuigi Eestis plaanitsesin inseneriteadust, astusin Toronto ülikooli kehalise kasvatuse teaduskonda, mille lõpetasin kuldmedaliga.

— Kas tegelesid õpingute ajal ujumisega?

— Paraku mitte. Töötasin õppimise kõrval Broadview YMCA-s ja minu tööaeg sattus ühte ujumismeeskonna treeningu perioodidega. Küll tegin ma kergejõustikku ja olin Kanada ülikoolide meister odaviskes. Asusin tööle Broadview YMCA-s, mis on eestlastele vägagi tuntud, kuni mulle pakuti koht Toronto ülikooliga seoses olevasse „University Settlement'i". Nii algas tutvus Toronto ülikooliga.

— Milles seisnes ja kuidas arenes see tutvus?

— Mind palgati ülikooli osalise ajaga instruktoriks. Töökoorma kasvades sain täisajalise koha ülikooli spordiosakonna teenistujana. Vahepeal omandasin ka akadeemilise kraadi psühholoogias. Ajapikku suurenes mu töökoorem kehalise kasvatuse fakulteedis ja aastal 1965 nimetati mind fakulteedi sekretäriks, mis oli administratiivselt teine koht. 1968. aastal saavutasin magistrikraadi Illinois'i ülikoolis füsioloogias. Akadeemiline positsioon ülikoolis arenes järk-järgult ja 1972. aastal määrati mind täisprofessoriks ja teaduskonna dekaaniks. Selle aja peale oli mul ka doktoritöö lõpetatud, jällegi Illinois'i ülikoolis — dissertatsioon oli teemal „Faculty Job Satisfaction in Ontario Universities". Dekaan olin ma kuni 1979. aastani. Sellega kaasus töö paljudes komiteedes, Ontario ja Kanada ülikoolide kehalise kasvatuse teaduskondade dekaanide nõukogu juhtimine, Punane Rist jne.

— Mis oli umbkaudne suhe administratiivsete ja akadeemiliste ülesannete vahel?

— Umbes kaks kolmandikku tööst oli administratiivse iseloomuga, uurimistöö lakkas täiesti ajapuudusel. 1978. aastal haigestusin, mis kestis terve aasta ja tervislik seisund sundis mind loobuma kandideerimast dekaani kohale, kui see tuli uuendamisele 1979. aastal.

— Pühendusid siis täielikult akadeemilisele tööle?

— Seda küll. Olin juba varem tundnud huvi stressi vastu, nüüd alustasin tööd alal, mis tollal täiesti puudus kehalise kasvatuse fakulteedis. Leidsin ka, et minu akadeemiline tagapõhi oli sobiv selleks tööks. Oli ju minu magistritöö füsioloogias, mis käsitleb organismi ja selle elundite talitusi ja doktoritöö tugevasti mõjutatud psühholoogiast. Kuna stressi puhul uuritakse olukordi, kus keha füsioloogia on tugevasti mõjutatud psühholoogilistest teguritest, siis on mõlema ala tundmine vajalik.

—Sõnaraamatu põhjal on stress organismi pingeseisund kaitsereaktsioonina negatiivsete mõjurite vastu.

— See on päris hea definitsioon. Piirduksin siiski ainult reaktsiooniga, kuna positiivsed mõjurid nagu rõõmupurse, head uudised tekitavad samuti stressi. Teatud hormoonid hakkavad tegutsema, vererõhk tõuseb, süda lööb kiiremini jne. Organism valmistub tegevuseks.

— Oled kehalise kasvatuse eriteadlane, kuidas seod Sa seda stressiga?

— Kui inimene kogeb stressi, pinget, siis mõjub see kogu organismile. Kui organismis on mõni nõrgem elund nagu magu või süda, siis hakkavad just need elundid järele andma (maohaavad, südamehäired); väidetakse, et 80% haigustest on stressi poolt mõjutatud või põhjustatud. Minu veene on, ja seda ma ka uurin, et kehalise kasvatuse kaudu tugevdatud inimene on võimeline paremini reageerima stressile ja selle kestvust lühendama. Sellelé uurimisele olen ma pühendanud õige mitu aastat ja see jääb ka minu elutööks.

— Kui palju teaduslikke ettekandeid oled pidanud?

— Erialalistel tähtsamatel konverentsidel 10—15 ettekannet, sama palju kirjalikke publikatsioone. Mitteformaalseid ettekandeid loendamatul hulgal.

— Uurimistöö on ju väga tervitatav, ent ainult siis, kui selle tagajärgi rakendatakse. Kuidas see toimub?

— Avaldan oma töö tulemusi professionaalsetes ajakirjades ja pean ettekandeid paljudele elukutseliste gruppidele nagu õpetajad, arstid, Punane Rist jne. Pealegi on meie teaduskonnas 500 üliõpilast, kellest suurem enamus võtab mu kursust. Need noored on minu sõnumi edasikandjad, mida ma levitan auditooriumis.

— Viimase küsimusena: millised suundi näed kehalise kasvatuse alal kanada ülikoolides?

— Hetkel eksisteerib kaks voolu. üks, mis väidab, et keha arendamine on kehalise kasvatuse peaeesmärk ja teine, minu koolkond, mis vaatleb kehalist kasvatust kui vahendit, mille abil inimene, kui üks totaalne ühik, mutub paremaks, kasvab psühholoogiliselt ja füsioloogiliselt. Teiste sõnadega: Toronto ülikooli kehalise kasvatuse teaduskonna peaeesmärgiks on tervisest arusaamise arendamine koostöös arstiteaduskonnaga.

Soovime dr. Danielile edu oma elutöö teostamisel, mille sihiks on lööke kehalise kasvatuse, spordi ning terve elustiili abil.

terve inimene, kes suudab taluda tänapäevase elu pingeid ja tagasi-

K.

„Cindy Õunpuu uute ujumistähtede juht"

Toronto päevaleht „The Globe and Mail" avaldas 2. augusti numbris pikema kirjutise Montrealis toimuvaist Kanada ujumise meistrivõistlusist pealkirja all „Õunpuu leads new swim stars" (Õunpuu uute ujumistähtede juht).

Sel ajal kui kolm olümpiatähte võistlesid vaid nii ja naa, oli suurimaks pettumuseks olümpiamängude hõbemedalivõitja Anne Ottenbrite, kes jäi 100 m rinnuliujumises kaheksandaks, kuna võitjaks oli Cindy Õunpuu Torontost ajaga 1.11,52. Ottenbrite ütles, et ta pole ise sugugi pettunud, kuna ta ei tea kui kaua ta jätkab veel võistlusujumist.

Sama kordus ka 200 m rinuliujumises, kus Cindy Õunpuu tuli esimeseks ajaga 2.30,44 ja Ottenbrite oli kuues. 200 m individuaalkompleksujumises oli Cindy kuues ajaga 2.21,35. Ja nagu meie lehes eraldi on märgitud, oli ta kaasosaline uue Kanada rekordi ujumises 200 m teatekompleksujumises.

Prantsusmaa kinkis abi transpordiks veokeid

ÜRO — Prantsusmaa kinkis 31 Renault veoautot Aafrika näljahädalistele abi transporteerimiseks ühe miljoni suuruses kokkuleppes, mille tegi teatavaks ÜRO laste fond (UNICEF). Veoautod pluss varuosad saadetakse Aafrikasse, et saada üle tõsisest transportvahenditе raskusest.

Ilmar Külvet, Eesti PEN Keskuse sekretär osales maikuu lõpus San Marinos toimunud PEN Klubi rahvusvahelisel konverentsil. Ta jagab oma muljeid selle kohta kolmes reisikirjas, mille avaldamisega alustame järgmises „Vaba Eestlase" numbris. Need käsitlevad ühtlasi Vatikani ja tänapäeva Itaalia elupilti. Pildil näeme teda koos Läti PEN keskuse presidendi dr. Margarita Ausalaga.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsioonile kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

SPORT

Cindy Õunpuu osaline uues Kanada rekordis

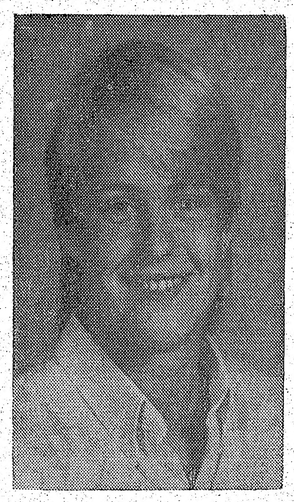

Cindy Õunpuu

Montrealis peetud Kanada rahvuslikel meistrivõistlustel ujumises, mis algasid möödunud kolmapäeval, ujus Etobicoke Swim Club teateujumisnaiskond 200 m kompleksujumises uueks Kanada rekordiks 1.45,18, ületades endise rekordi 14 sekundiga. See oli 1.59,16 tehtud Calgary Dolphin Swim Club poolt aastal 1976.

Naiskonda kuulusid — Saroline Teskey selili-, Cindy Õunpuu rinnuli-, Jill Horstead liblik- ja Jane Kerr vabaujumises.

Rahvusvahelised võistlused olid samal ajal ka valikvõistlused Tokios toimuvaile Pan-Pacific mängudele.

Uueks Kanada rekordiks oli ka Jane Kerr'i tulemus 200 m vabaujumises 2.01,08 ja Jill Horstead'i 2.11,48 200 m liblikujumises. Esikohale tuli 100 m seliliujumises Reema Abdo ajaga 1.05,17.

Meestest Sandy Goss oli esimene 200 m vabaujumises 1.51,27, Mike West 100 m seliliujumises 56,74 ja Vlastimil Cerny liblikujumises 1.59,56.

Martin Vellend Kanada meeskonna esindajaks Itaaliasse

Augustikuul toimuvad Itaalias jalgrattasõidu maailmameistrivõistlused nii meestele kui ka naistele. Kanada meeskonna esindajana läheb sinna Martin Vellend.

Spordimärkmeid

Borås'is käis Hartwig Gauder 50 km hooaja maailma parima tulemusega 3:43,22, samal distantsil uuendati kolme Põhjamaa tippmarki: teise koha saanud norralase Erling Andreseni aeg oli 3:44,24, soomlasel Reima Salonenil 3:47.40 ja rootslasel Bo Gustafsonil 3:48.35; uued nende maade rekordid.

20 km võitis idasakslane Ronald Weigel ajaga 1:23.48.

Naiste 10 km oli esimene Rootsi rekordi püstitanud Ann Jansson ajaga 46.14,3, kolmandale kohale tulnud soomlanna Sirkka Oikarineni 47.45,6 on Soome rekord.

☆

Berliini olümpiapäeva võistlusi segas vihm, kuid 21000 pealtvaatajat nägid huvitavat kuulitõuke võistlust, kus 21.29-ga jäi võitjaks maailmarekordimees Udo Bayer. Ulf Timmersann tõukas 21.16 ja tshehh Remigius Machura 20.62. Idasakslanna Petra Felke viskas jälle oda 74.90, Uwe Hohn 88.78 ja Matthias Moder heitis vasarat 80.18.

☆

Eesti praeguse kergejõustiku endine suursportlane kolmikhüppaja Jaak Uudmäe startis jälle sel kevadel ja saavutas 16.03. Talle pole ikka veel järglast tulnud. Teine võistleja samal võistlusel, Tiit Ilves saavutas 15.16.

☆

Oslos peetud rahvusvahelistel kergejõustikuvõistlustel jooksis austraallane Darren Clark 400 m ajaga 45,15; belglane Rik Tommelein 400 m tõkkeid ajaga 50,14; Johnny Gray jooksis 800 m ajaga 1.45,03; inglane Steve Cram 1500 m ajaga 3.31,34; ameeriklane Bill Krohn 3000 m ajaga 7.50,27; marokolane Said Aouita 5000 m ajaga 13.04,52; ameeriklane Tom Petranoff viskas oda 91.56; ameeriklane Scott Davis hüppas teivast 5.50 ja norralane Knut Hjeltnes heitis ketast 67.36.

Kanadalasist Debbie Scott jäi neljandaks 1500 m jooksus, aeg 4.06,94 ja Lynn Williams viiendaks ajaga 4.08,60. Naiste odaviskes oli kolmas soomlanna Tuula Laaksola tagajärjega 60.14.

☆

Bremenis peetud USA ja Lääne-Saksamaa vahelisel kergejõustiku maavõistlusel võitsid ameeriklased mehed 21 ja naised 24 punktiga. Willie Banks hüppas kolmikut 17.34, Roger Kingdom jooksis 110 m tõkkeid 13,31-ga, Kevin Akins tõukas kuuli 20.45, Christoph Sahner heitis vasarat 79.50 ja saksastele kaksikvõidu taganud Klaus Ploghaus 76.82.

☆

Larvikis oli norralane Knut Hjeltnes parim kahel alal, ta tõukas kuuli 19.85 ja heitis ketast 67.26.

☆

Zola Budd võitis 1500 m Croydon Harries kergejõustikuvõistlusel ajaga 4.10,0. mis on kolmas kiireim aeg tänavu Inglismaal.

Spordiuudiseid kodumaalt

Tallinnas peetud Eric Veetõusme 23. mälestusvõistlustel heitis Jüri Tamm vasarat 81.64, Marek Kaleta viskas oda 83.64, Ingrid Pulst kordas Eesti rekordit kõrgushüppes 1.85, olles ühel katsel väga lähedal 1.90-le.

RISTSÕNA NR. 1251

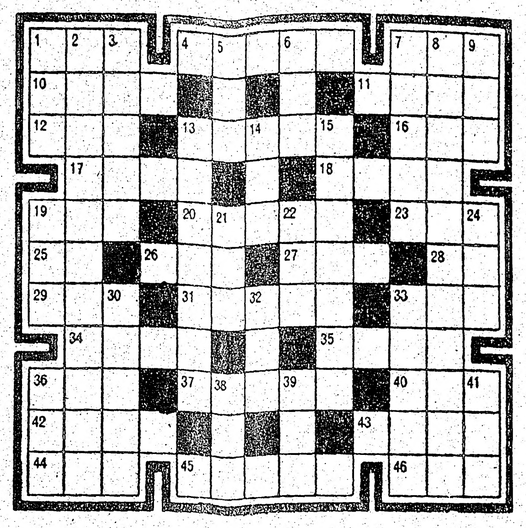

RISTSÕNA NR. 1251

Põikread: 1. Mehenimi, 4. Kanada välisminister, 7. Eostaim, 10. Transpordivahend, 11. Mitte siin, 12. Kolmikvokaal, 13. Noored ... — Gustav Suitsu luuletus, 17. Hirmus, 18. Vene naisenimi, 19. Mehenime lühend, 20. Vilets, 23. Kanada juustusort, 25. Eessõna, saksa keeles, 26. Jõgi Hollandis, 27. Inglise õlu, 28. Kanada naaberriigi nime esitähed, 29. Skandinaavia lennuliin, 31. Vene-rootsi päritoluga kuulus ooperilaulja, 30. Küsimus, 34. Populaarsemaid oopereid, 35. Näitleja osa näidendis, 36. Vaeslaps, 37. ... pulber — ühe narkootilise aine rahvapärane nimi, 40. Pinna mõõtühik, 42. Veemardikas, 43. Endine eesti ajaleht, 44. Endine maailmameister males. 45. Linn Soomes, 46. Pagaritoode.

Püstread: 1. Mehenime lühend, 2. Alevik Virumaal, 3. Tähtkuju, 5. Eesti kunstnik Kanadas, 6. Purjepuu, 7. Eesti lastekirjanik, varjunimega Oro, 8. Spioon, 9. Muutub tihti, 13. Riik Aafrikas, 14. Siga — inglise keeles, 15. ... väärtus kõigub ja muutub pidevalt, 19. Küsimus, 21. Härja rakend, 22. Vanadused, 24. Vankri osa, 30. Aedvili, 32. Artikkel saksa keeles, 33. Läbipaistev materjal, 36. Oskussõna pallimängudes, algkeeles, 38. Kaunvili, 39. Suurejõuline lõhkeaine — lühendnimi, 41. Suur merekala.

RISTSÕNA NR. 1250 LAHENDUS

Põikread: 1. Kaless, 5. Kaugus, 9. Neuland, 10. Enam, 11. Anum, 13. Elmo, 15. Silm, 17. Vea, 18. Aavik, 21. Nõu, 22. Inkad, 23. Rukis, 24. Largo, 25. Varma, 27. Staap, 30. Ema, 31. Ilias, 34. Oma, 35. Taat, 37. Aral, 38. Sass, 40. Silt, 42. Akuutne, 43. Käärid, 44. Advent.

Püstread: 1. Kalevi, 2. Enno, 3. Sea, 4. Summa, 5. Kaadi, 6. Ann, 7. Udus, 8. Sõrmus, 10. Emak, 12. Mink, 14. Lendama, 16. Lõikama, 18. Adlai, 19. Verdi, 20. Kross, 25. Vettik, 26. Raas, 28. Aort, 29. Palett, 32. Lasud, 33. Aasta, 36. Taar, 37. Alev, 39. Ski, 41. Ind.

Möödunud nädalalõpul avati Jõekäärul esimene eesti noorte Sportlaager '85. Nädal varem toimusid talgud mitmesugusteks ettevalmistusteks. Üheks oli terviseraja peatuspunktide ehitamine. Pildil kolm talgulist ehitustöös, vasakult Avo Kittask, K. Linkrus ja B. Marriott.

Foto: J. Säägi

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talitustes

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XII sajandil"	**$4.—**
Uku Masing „Udu Toonela jõelt"	**8.—**
Uku Masing „Piiridele Pyydes"	**6.—**
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	**6.—**
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	**6.—**
Salasoo ja Salo — Väli-Eesti perioodika	**6.—**
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks)	
H. Stahli suiest aastal 1637)	**6.—**
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	**6.—**
Blaise Pascal — Mõtted	**4.—**
Antonio Possevino — Kiri Maatova hertsogimaale	**6.—**
Arno Vihalemm — Kunstnik eesti kirjanduses	**4.—**
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	**6.—**
Ilona Laaman — Üks üsna kerge haigus (luuletused)	**6.—**
Kaugver — 40 küünalt	**6.—**
R. Tagore — Puuviljapõim	**6.—**
A. Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	**6.—**

PLUSS SAATEKULU 50 c IGALT RAAMATULT

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $15.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

Eha Tarmet-Toomberg

Eesti naiskutse-hariduse rajaja

Anni Varma 85. sünnipäevale mõeldes

1.

Anni Varma oli Eesti kutsehariduse, kodutööstuse ja kodukultuuri teadlik, vaimukalt innustunud arendaja ning juhataja. Tema töö ja tegevus naise kutseala eest võitlejana jättis tema saavutused päranduseks eesti tulevastele põlvedele. Ta toonitas sageli, et meie vaim ja kultuur üha tõuseb koos naise haridusega. Ta oli veendunud selles, et naise iseseisvumiseks aitab kõige tõhusamalt kaasa tema kutsealaline oskus. Anni Varma suurest elutööst on väga vähe kirjutatud, sellepärast endiste õpilaste soovil on sündinud järgnevad read.

Anni Varma sündis 23. märtsil 1890. aastal Helmes taluperemehe tütrena, kel juba lapsena oli harukordset energiat ja raudset tervist. Ta oli üks esimesi, kes astus **Tartu Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi tütarlaste kooli** 1906. aastal ja lõpetas selle 1914. a. Riigieksam sooritati sellal Peterburis.

Ta elukäik viis ta Helsingi, kus lõpetas käsitööõpetajate seminari, mille järel jätkas õppimist kunstikool Ateneumis. **Peale Soomet täiendas ta end Pariisis, Norras ja viibis õppimise otstarbel paljudes teistes maades.** Naasides kodumaale töötas alguses käsitööõpetajana Tallinnas kuni asus ise rajama naiskutsekooli. See polnud kerge töö. Noore riigi kassa oli tühi uute ideede rakendamiseks ja mis peaasi — puudus arusaamine naise sellekohase hariduse vajadusest. Ta oli aga visa, järeleandmatu võitleja oma plaanide ja ideede eest. Varsti oli ta kogu Tallinnas tuntud isiksus. Kui kool oli töötanud viis aastat, tuli sinna õpilasi igast Eesti maakonnast.

Anni Varma sai kooli viia Tallinna linna majandamisele. Aastat **1922 peetakse kooli asutamise aastaks, mil see rajati Tallinna Linna Naiskutsekooli nime all.** See oli esimene kool Eestis, mida palaviku kiirusega asuti ülesehitama. Peale esialgse asukoha Tui tänav 12, sai ta linnavalitsuselt maju juurde, kõrvaldas plangud majade ümbert, ehitas ja kavandas ilusa kooli aiaplatsi.

Astusin sellesse kooli 1933. aastal. Siis oli koolil kolm maja koos kõrvalruumidega ja suur korras aed koos viljapuude, marjade, köögiviljade ning lillede osakondadega. Aednik Ojasson kasvatas kõige magusamaid tomateid. Üldjuht aga oli agronoom E. Lepp. Seega leidsin eest suure arenenud õppeasutuse, kus jagati õpilasile põhjalikke teadmisi koos praktiliste oskustega viies suures osakonnas. Need olid pesu ja rõivaõmblemise osakond koos tikandi õpetusega, kudumine koos värvimisega, majapidamise ja aiatöö osakond. Kui seal koolis õpetajaks olin (kuni aastani 1942) loodi veel silmuskudumise osakond, kus õppejõuks oli kunstnik Melliku (Starkop) abikaasa ja rahvusliku pitside osakond, millest pidi tulema Eesti eksportkaup.

TALLINNA LINNA NAISKUTSEKOOL KASVATUSASUTUSENA

See kool ei olnud õpilastele vaid õppeasutuseks-kutsekooliks selle kitsamas mõttes. Anni Varma oli vorminud selle juba vabariigi algaastail kasvatusasutuseks, kus õpilane pandi mõtlema, arutlema, analüüsima, kritiseerima ... rõhutades sellega kasvatusseisu seda osa, mis puudutab karakterit ja vaimset arengut. Seda iseloomustab humoorikas näide: Seisin 28. augustil 1933. aastal kooli registreerijate sabas, mis väga aeglaselt edasi liikus. Vana ehituse lai aknalaud mu kohal nagu kutsus istuma. Läbi akna nägin aiateel tulevat kaunist, hästiriietatud ja imponeerivat daami. Olin ta juba unustanud, kui keegi ütles mu kohal valjusti: „Siin koolis akna peal ei istuta!" Kui välk-ja pauk olin jalul. Samas oligi mulle selge, et see oli koolijuhataja Anni Varma.

Mul on meeles sõnad ta esimesest kooliaktuse kõnest: „Seda kooliteed tuleb alustada hea tervise, tugeva karakteri ja väga suure tahtejõuga. Lootes teie õilsatele omadustele tahame näha oma kooliõpilast-kasvandikku, kes kooli lõpetades ja töö juurde asudes läheb ellu parema inimesena isamaa iluks, kaaskodaniku rõõmuks."

Võimlemiseõpetaja, kunstnik Laarmanni abikaasa õpetas meile juba esimesel tunnil kuninglikku kummardust, millega pidi õpetajaid koolimajas tervitama. See oli sügav reveranss, mida eriti jooksu pealt oli raske teha. Kuku või pikali! Hiljem levis see tervitusviis ka mõnesse gümnaasiumisse.

KOOLI KÜMNEAASTANE JUUBEL

Kool oli kümne aasta jooksul suure ja hea kuulsuse omandanud ja direktrissi — nagu sel ajal naisdirektoreid kutsuti — toimetusel anti välja raamat „Tallinna Linna Naiskutsekool kümme aastat". Raamatu eessõna kirjutas Joh. Kiivet „Kooli õppetegevusest eriosakondades ja töökorraldusest" kirjutas juhataja ise. „Naiskutsekooli majanduslik külg ja hooned" — H. Pari, „Naiskutsekooli õppetegevuse vastuvõtmise kord" — inspektriss Hilda Ottenson, kellelt oli ka „T. L. Naiskutsekooli lõpetamise kord." Õpetajad Luise Kilgas ja Hilda Teras (hiljem koolijuhataja aastani 1944) kirjutasid „Naiskutsekooli õpilased".

Sellel ajal oli kümme õpilaslendu üle maa laiali, näidates oma tublidust ja kutsealalisi võimeid. Loodi uusi kutsekoole, õpetajaist oli suur puudus ja gümnaasiumi haridusega neiud said kahekuulistel kursustel Tallinna Pedagoogiumis omale õpetaja kutse. Mina jäin omadega vahele, sest 1931. a. peale pidi keskharidusega kutsekooli lõpetaja esiteks ühe aasta õpetaja olema, teiseks kümme proovitundi andma, kus oli kohal komisjon, kuhu kuulusid Haridusministeeriumi esindaja, oma kooli juhataja ja üks eriala õpetaja. Peale selle pidid ühe aasta Tallinna Pedagoogiumis oma erialale kuuluvaid aineid kuulama (millest küll rõivaõmbleja targemaks ei saanud) ja kasvatusteadust (õpperaamatud olid saksa keeles), eesti keelt, pedagoogikat, meetodikat jne tuupima, mis mõjus väsitavalt, sest tööd jätkus alati üle kesköö. Ühest koolimajast teise jooksmine tegi keha soojaks, aga andis õpetajale suure eneseusalduse.

Miks ma kooli 10-aastase juubeliraamatu esile tõstan? Sellel oli suur põhjus, **sest selle raamatuga algas Anni Varma avalik rünnak, et kool saaks uue ja ajakohase kodu, uue koolimaja.** Ta uued ideed ja plaanid olid vaid paberil. Asutada uusi osakondi oli ta unistuseks ja olevad osakonnad ümberkorraldada 4-aastasteks. Ta käis selgitamas linnavalitsuses, Haridusministeeriumis ja saavutas teatud ulatuses riigitegelaste poolehoidu oma ideedele. Anni Varma sai hästi meessoost isikutega läbi, seda enam aga kerkis kadestajaid naiste hulgas. Tallinna Naisklubis imetleti ta haruldast kõneoskust ja laialdasi teadmisi, milledega ta mängles ja sageli referendi kitsikusse ajas. Ta ei hoolinud sellest. Teda koheldi aupaklikult, aga siiski kardeti.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4481
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

Tõnu Toome, B.A.Sc., LL.B.
TOOME & PEASE
Advokaadid-notarid
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 785-5550
kodus 762-2367

KOIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
☆ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
Kuulutuste hinnad
üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

NOORTE VABA EESTLANE

Salme Raatma

Kuuli-Kalle ja Rotisaba-Roosi

Juttu tuleb tegelikult Roosist ja Kallest, kes olid päris tavalised lapsed. Juba kaks aastat käisid nad ühes koolis ja ühes klassis ilma teineteisest eriti hoolimata. Alles tänavu sügisel tuli muudatus, kui Roosi sattus istuma just Kalle ette. Varsti pärast seda juhtus ka see äpardus klaaskuulikestega.

Kallele ei meeldinud sugugi Roosi selja taga istuda. Roosi oli suurem kui Kalle ja oskas ennast hästi laiaks teha, nii et Kalle vaevalt tahvlile vaadata sai. Peale selle oli Roosil midagi, mida teistel klassi tüdrukutel ei olnud: kaks paksu patsi. Need olid nii pikad, et pühkisid üle Kalle vihiku, kui Roosi pead keeras. Ja paigal ei püsinud ta niikuinii kunagi. Need edasi-tagasi hüplevad juuksepundid häirisid Kallet. Peaks nad knopkadega laua külge kinni panema, mõtles ta, aga knopkasid ei olnud käepärast. Pahaselt haaras ta patsid pihku ja hoidis neid kõvasti kinni. Roosi pööras järsku pead ning aietas. Kalle laskis küll juuksed kohe lahti, aga Roosi lõi talle nendega mitu korda vastu kõrvu. See käis nii kähku, et Kalle jahmunult paigal püsis. Teised ümberringi naersid ja Kalle läks üleni punaseks. Niisugune nihvel, kohe patsidega lööma — nagu vitsakimbuga! Lihtne kõrvakiil ei oleks selle kõrval midagi tähendanud.

„Sina ro . . . ro . . . Rotisaba-Roosi!" kogeles Kalle.

„Rotisaba-Roosi! Rotisaba-Roosi!" hüüdsid lapsed läbisegi ja poisid katsusid Roosit patsidest sikutada. See kaitses ennast vapralt, kusjuures tema laualt karp värvilisi klaaskuulikesi maha kukkus, mis põrandale laudade ja toolide alla veeresid. Samal hetkel tuli õpetaja klassi. Ta ei hakanud eriti pahandama, ütles ainult, et ärgu Roosi toogu igasugust kraami kooli kaasa. Ühiselt korjati kuulikesed üles, neid pidi olema kakskümmend viis. Ühte ei leitud. Seda otsigu nad vaheajal, otsustas õpetaja ja alustas tundi.

Kalle hoidis puuduvat kuulikest peos ja vaatas seda salaja. See oli sinine kui meri, vikerkaarevärvilised õhukesed spiraalid sätendasid klaasi sees, kui ta kuuli peos veeretas. Seda oli hea ikka ja jälle uuesti vaadata.

Vahetunnil ütles Roosi:

„Sinine on sinu käes, anna siia!"

Kalle naeris, näitas rusikaks pigistatud kätt ja õrritas:

„Seda sa tagasi ei saa!"

„Anna otsekohe, sina ko . . . ka . . . Kuuli-Kalle!" nõudis Roosi. Kalle jooksis õue, Roosi ei saanud teda kätte. Pärast tunde ütles Roosi ükskõikselt:

„Hoia endale see sinine."

„Säh, võta," vastas Kalle ja viskas klaaskuulikese Roosi jalgade ette. Roosi astus sellest üle ja läks minema. Kalle võttis kuulikese üles ning järgnes talle viivitades.

Oma aia väravas jäi Roosi seisma ja küsis:

„Kas tuled õhtupoolikul mängima?"

Sellest peale mängisid nad tihti koos või tegid koduseid ülesandeid. Elasid nad ju ühes tänavas. Roosi leiutas alati uusi mänge ega pannus pahaks, kui Kalle võitis. Tihti ütles ta, et ei saa täna tulla, ent tuli siiski ja tõi oma karbi kuulikestega kaasa. Koolis kutsuti neid nüüd Kuuli-Kalleks ja Rotisaba-Roosiks, aga sellest nad ei hoolinud. Ise ei tulnud neile meeldegi teineteist niimoodi nimetada.

Kui kevadel, vähe enne koolivaheaega, räägiti, et Roosi vanemad hakkavad linnakesest ära kolima, ei tahtnud Kalle seda uskuda.

„Ja sina? Kas sina kolid ka ära?" küsis ta Roosilt.

„Muidugi kolin. Ma ei saa ju üksinda siia jääda."

„Mina pean siia jääma," ütles Kalle tasakesi ja vaatas kõrvale. Roosi vajutas kingakontsaga halli kivikest liiva sisse ja vaikis. Oleks ta öelnud, et ta sugugi ära minna ei taha, et ta tuleb varsti jälle tagasi. Aga Roosi hakkas hoopis seletama, et nad sõidavad laevaga, päris hiiglasuure ookeaniaurikuga, sinna mahuks mitu niisugust väikest majakest peale kui nende omad siin ja ikka oleks veel ruumi. „Laevas on ujumisbassein ja suured kioskid ja saalid, ja alla põhja mahuvad terved veoautod ja kaubavagunid ära," uhkustas ta.

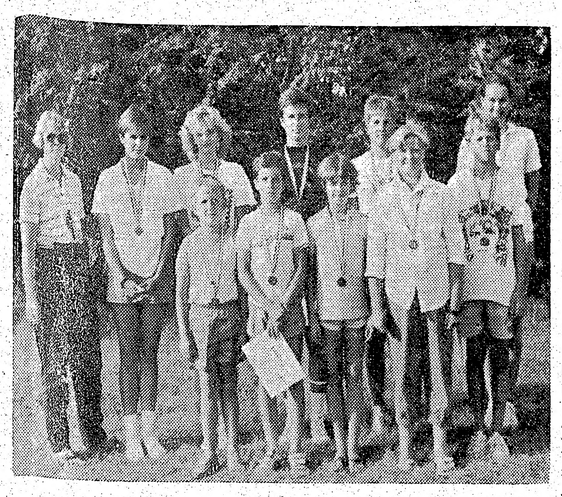

Mitmesuguste medalite ja diplomite saajaid Jõekääru Lastesuvekodus. Foto: J. Säägi

„Mis sa tegema hakkad seal — Ameerikas?" küsis Kalle.

„Ah, mina? Hakkan koolis käima, mis siis muud?" vastas Roosi. Ta pidavat nüüd hoolega inglise keelt õppima ja kõik olevat põnev.

„Ja millal sa tagasi tuled?"

Seda Roosi ei teadnud. Isa olevat hea koha saanud, võib-olla jäävad nad üldse Ameerikasse. Maja siin olevat juba müüdud.

„Müüdud? Kes siis siia elama tuleb? Täitsa võõrad inimesed?" Kalle ei suutnud seda kujutleda.

„Tule, lähme mängima! Ma toon klaaskuulikesed," kutsus Roosi. Patsid hüplesid ta seljal üles-alla, kui ta tuppa jooksis. Kohe oli ta tagasi ja kummutas kuulid karbist liivale. Seal nad helkisid päikese käes eriti heledalt — nagu sada korda suurendatud kastetilgad.

„Sinine on veel minu käes, ma toon ta pärast tagasi," ütles Kalle. „Sa võtad nad ju kõik kaasa."

„Ma veel ei tea," arvas Roosi ja jäi äkki vait. Mängimisest ei tulnud seekord midagi välja, kummalgi ei olnud õiget tuju. Kalle läks varsti koju.

Viimased koolipäevad möödusid üsna harilikult ja olid ometi teistmoodi. Vahetundidel kogunesid tüdrukud Roosi ümber kobarasse ja küsisid temalt kõiksugu asju. Roosi oli korraga klassis kõige tähtsam. Ta rääkis innukalt suurest laevast, oma kleitidest ja kohyritest ja sellest, mis tal kõik tuleb õppida.

Kalle hoidus Roosist eemale ja käis ka õhtupoolikuti harva tema juures. Ehk ta tuleb ise meile, võtab kuulikesed kaasa nagu varem, lootis poiss. Ta kujundas aias mängulohukese kuulide jaoks erilise hoolega ja silus selle seinad ühtlaselt tasaseks. Ka Roosi aias oli mängusüvend Kalle tehtud, aga see ei tulnud nii kausitaoline välja.

Siis meenus talle sinine kuulike, mille ta oma laua sahtlisse hoolega ära oli peitnud. Kaua hoidis ta seda nüüd peopesel ja vaatles vastu valgust. Hirmus kahju oli seda ära anda. Lõpuks jooksis ta siiski Roosi maja juurde, hiilis tagaväravast aeda ja pani kuulikese mängulohu põhja. Seal see nüüd säras nagu sinine silm kollasel liival. Kas Roosi seda üldse siit otsida oskab?

Aga juba Roosi tuligi maja poolt ja hüüdis Kallet. Kalle peitis end heki taha. Roosi leidis sinise kuuli, võttis üles ja hüüdis tasakesi:

„Kuuli-Kalle!"

See oli nüüd teine kord, et Roosi teda Kuuli-Kalleks kutsus, aga seekord kõlas ta hääl hoopis teisiti kui esimesel korral. Kalle ei liigutanud end oma peidupaigas.

Järgmisel hommikul pidi Roosi vanematega ära sõitma. Kari uudishimulikke lapsi ja mõned naabrid seisid nende auto ümber. Kalle nägi seda oma aia väravalt. Tema saatma ei läinud. Ta ei saanud ka lehvitada, kui auto liikuma hakkas, käed olid nagu halvatud.

Pikkamisi lonkis Kalle maja taha aeda ja jäi seal nõutult seisma. Äkki kuuldus tütarlaste hääli ning ta jooksis tagasi värava juurde. Aga ei, Roosi ei olnud ju enam siin. Teisi tüdrukuid läks väravast mööda.

Roosi ei hüüa enam kunagi oma maja juurest. Ja koduseid ülesandeid tegema ei tule ta ka enam kunagi Kalle juurde. Mitte midagi ei jätnud Roosi siia, ka seda sinist klaaskuulikest mitte. Oleks Kalle vähemalt selle endale hoidnud! Roosi ei mõtlegi enam temale, ei tule talle Kallet meeldegi.

Mängulohu peab liivaga täitma, siis on ka see kadunud, mõtles Kalle ja läks otsustavalt nende endise mängupaiga poole sirelipõõsaste juures. Seal ta nägi: lohk oli täis värvilisi klaaskuulikesi nagu väike kauss säravaid klaasist marju. Ja kõrval lebas tühi karp, mille põhja oli kirjutatud:

„Kuuli-Kallele mälestuseks

ROTISABA-ROOSI."

Ilmus Heino Susi „Sarviku sulased I"

Heino Susi tõsieluromaan kujutab eesti sõjameeste saatust Saksamaal, kuhu nad olid põgenenud pärast kodumaa kaotust sügisel 1944. Sõjamehi hakatakse uutesse üksustesse koondama, et aidata idarindel päästa, mis päästa saab. Teos põhineb autori isiklikel mälestustel, mis täiendatud sõprade omadega. Esinevad mitmed tuntud sõjameeste juhid ja noored, isamaata jäänud rindevõitlejad. Need on isiklikud elamused romaani kujul, tõelised detailides, sõdurite meeleolude edasiandmises ja sõdurlikus dialoogis. Eestlaste vabadusvõitluse viimaseid peatükke, vabadusvõitluse järelmäng ilma kodumaata jäänud võitlejaile. Mõned katked raamatust ilmusid hiljuti „Vaba Eestlase" joonealusena.

Toimetusele saadetud kirjandus

LÄÄNEKAARE POSTIPOISS nr. 2 — 1985. Vancouveri Eesti Seltsi bülletäänis on avaldatud L. Kibuvitsa „V.E.S.'i Täienduskooli lõpuaktus kevadel 1985", Vancouveri Eesti Seltsi Täienduskooli 1985. a. lõpetajate sõnavõtud. „Stella Kerson Vancouveris", L. Klaari „Siit ja sealt", H. Joasalu „V.E.S. raamatukogu teated", Jututädi „Üks tõestisündinud haledavõitu lugu", L. Kibuvitsa „Alice Andressoni sünnipäevapidu Jakob Kembi hotellis Surrey Inn'is" E. Lepnurme V. Vinki „Minu noorusmaa", Tõsidokument tänapäeva Eestist, L. Pütsepa „Eestiainelise professuuri algkapitali kogumine", R. Olljumi „Kapten Evald Past 85 aastat" ja „August Raudsepp 75 aastat", V. E. S. Teatri Ringi juhatus ja kodukord, „Seenioride elust", K. Pae „Emadepäeva aktus"

KATUSETÖÖD
uued ja parandamine.
Korstnate parandamine.
Soome ehitajad
Veli Salminen 492-1351
Metro licence 2422

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler.
Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

AVP SECURITY
varguse ja tule vastu
Tel. 496-2334
kodus 499-8193
Küsida ALLAN PRÜMMEL

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

TÄHELEPANU!
Parkway Baker'i tooteid on nüüd saadaval ka BROADVIEW DELICATESSEN'i äris, 141 Danforth Ave.
Parkway Bakery
127 Manville Rd. Unit 14
Scarborough — Tel. 751-0066

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Neljapäeval, 8. augustil 1985 — Thursday, August 8, 1985

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teadaanne

Toronto Eesti Meeskoori kõigile lauluvendadele ja uutele kooriliikmeile.

Juhatus palub teatada, et meeskoori uue tegevushooaja esimene harjutus algab teisipäeval, 13. aug. kell 19.30 Eesti Majas.

Käesoleva aasta varajane kokkutulek on tingitud sügisel Torontos toimuva Põhja-Ameerika Soome Meeslaulu Päeva kontserdi tõttu, millest T. E. Meeskoor on palutud osavõtma.

Uued kooriliikmed teretulnud!

TEM'i Juhatus

Rahutused . . .

(Algus lk. 1)

Lõuna-Aafrika vastu teevad valu just Lõuna-Aafrika mustadele.

Resolutsioon ähvardab kogu Aafrika lõunaosa majanduslikku stabiilsust ja majanduslikku arengut. Ta ütles veel, et ta on juba andnud instruktsioonid oma ametnikele, et nad koostaksid ülevaate välistöölistest, et valitsus võiks kaalutleda efektiivset aktsiooni nende tagasi saatmisel.

Suunates oma sõnavõtu Lõuna-Aafrika transpordi ja ühenduste kasutamise lõp tamise üle, ta ütles, et ta loodab et mustad rahvad märkavad, et ÜRO julgeolekunõukogu, kus N. Liit on juhikohal, tuleb süüdistada, kui need teed pole enam avatud nende ekspordile ja impordile.

Kui varem sama mõtet väljendas Lõuna-Aafrika välisminister, siis seda ei võetud tõsiselt.

Pärast president Botha kõnet on vähe kahtlust, et Lõuna-Aafrika valitsus on tõsiselt kaalutlemas selliseid tasumisviise.

Nagu ikka on elektrooniline meedia kasutanud just mustade massilisi kokkutulekuid, nende tagaajamisi, peksmisi ja vägivallaaktsioone, nagu unustades, et üks osa rangest kaitseseisukorrast on pressivabaduse piiramine. Katsugu need filmimehed minna N. Liitu samasuguseid ülestõusmisi filmima.

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

Sündmuste kalender

3.—10. augustil Jõekäärul Sportlanger 85.

Laupäeval, 10. augustil Jõekäärul Lauritsapäev.

17.—24. augustini Metsaülikool '85.

wintario

1. augustil peetud Wintario loterii loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. C738543, $100.000 — D861453, D996839, A439121, $10.000 — 156046, 143803, $1000 — 76838, $100 — 7203, $50 segijärjekorras numbrid 195144, $10 — 947, tasuta piletiraamatu -- 12 ja nädala müstilise preemiavõidu $10.000 — 237711.

Ostjaid Tallinna Raekoja väljakul asuva lillede müügikoha ümber.

Eesti laulis kui ühest suust . . .

Soome ajakirjanike muljeid 20. Eesti üldlaulupeost.

Laupäeval, 21. ja pühapäeval, 22. juulil peeti Tallinnas iga viie aasta tagant korraldatav üldlaulupidu. Tänavune pidustus oli järjekorras kahekümnes pärast esimest laulupidu aastal 1869 Tartus. Koorilaul on eestlasile rahvuslik harrastus ja laulupeod on neile tähtsad kultuurisündmused. Laulupidude programmis heiastub nii Eesti ajalugu kui ka tänapäev. Tänavusel pidustusel oli peaaegu 27.000 lauljat (teise lehe teatel 26.800) ja 200.000 kuulajat, kirjutavad soome ajaleht „Kouvolan Sanomat" reporterid Kai Takkula ja Teijo Lajunen.

„Helsingin Sanomat:" nimelises ajalehes öeldakse laulupeo iseloomustamiseks, et sel peol eestlased kogunesid laulma, mängima ja rahvatantsu tantsima möödaniku mälestusis, tänapäeva tundemeelelisuses ja tuleviku lootusis.

Nagu alati on laulupeod seotud nõukogude ajal mõne riikliku sündmusega.

Seekord tähistati sellega Eesti N. Liidu külge liitmise 45. aastapäeva ja „Suure Isamaasõja" (II maailmasõja) võitmise 40. aastapäeva.

Punaste nelkide hulgas olid aga olnud eesti rahvuslilled — rukkililled.

Laulupeoga tähistati ka muid tähtpäevi: Johann Sebastian Bachi ja Georg Friedrich Händeli 300. sünnipäeva, ka Jean Sibeliuse 120. sünnipäeva. Kahe esimese helitöid oli ka programmi esiosas.

Välisriikide külalisesinejaid oli seekord ainult Ida-Saksamaalt ja Ungarist. Mujalt N. Liidust, Valge-Venemaalt, Ukrainast, Leedust ja Lätist oli rohkesti. Eestis asuvad venelased esinesid aga laial rinnal kõigis kooriliikides.

On ju Tallinna poolest miljonist elanikkonnast umbes pooled venelased, valgevenelased ja ukrainlased.

Narvas on eestlasi vaid 5%, kogu Eestis kaks kolmandikku elanikkonnast.

Võõraste kontsertidele rahvamassid ei tunglenud. Kui kõrgekvaliteediline Kiievi koor esines Pirita kloostri varemeis kitsal laval oli kuulajaid vaid käputäis.

RONGKÄIK LAULUJUMAL VANEMUISEGA

Kuid vana Tallinna tänavad täitusid sadadest tuhandeist inimesist, kui lauljate rongkäik marssis läbi linna lauluväljakule. Peotule süütas auväärne Gustav Ernesaks Tõnismäel olevast igavese tule leegist; ta on eesti laulu suurvaim ja laulupidude peatoimkonna auesimees. Marsihelide saatel viidi tuli Vabadusväljakule (Võiduväljakule),

kus kümnete tuhadete rahvarõivais ja muudes peoriietes osavõtjate rongkäik hakkas liikuma lauluväljaku poole. Marssijate hulgas oli ka laulujumal Vanemuine.

Lippude, loosungite ja lillekimpude rongkäik liikus edasi lauldes ja tantsumustreid moodustades enne kui tundide pärast viimanegi grupp saabus Lasnamäe lauluväljakule. Tänavate äärde kogunenud rahvas näitas lauljaile lakkamatult oma soosingut. Paljud vaatlejad olid võtnud kaasa istmed, veelgi rohkemail oli näha kaasa võetud toidupakid. Paiguti rahva tunglus kitsendus otseseks trügimiseks, mis kiskus inimvoolu kui laine kaasa. „Tehke ruumi, tehke ruumi!" oli hädaldanud lastevankrit lükkav ema tunglemise keskel.

Tallinnas oli laulupeo ajal kehtimas eriline julgestusseisund, miilitsaid oli tavalisest rohkem rahvamassi juhatamas ja kaitsemas rongkäigule varutud teeosa.

Laulupeo tantsu- ja rahvatantsuprogramm esitati reede õhtul Komsomoli staadionil, kus esinesid kuni 8000 kunstnikku ja harrastajat veteranidest lasteaia noorteni.

Rahvarõivaste värvikülluse õitses tantsuväljal, aga seal paljastus ka, et rahvarõivaste ehtsusel on oht kaduda.

Esinduvad tantsurühmad võtavad kasutusele täpselt samalaadilised rõivad, mis üldpilguga vaadates näivad rahvarõivastena, aga on vaid eritasemelised variatsioonid.

Soomest oli laulupeol paartuhat sakslaste, ameeriklaste, skandinaavlaste ja laiast maailmast saabunud eesti emigrantide hulgas. Viru hotell ja sellest suurem Olümpia hotell olid eriti tugeva valve all. Mustaturu ärimeestel ja nende kundedel oli neil päevil kitsendatud tegevusväli.

Turistibuss viis soomlaste rühma hotellist lauluväljakule. Inturisti giiditüdruk kirjeldas valjuhäälduajas milline programm on ees ootamas. Kui selgitus jõudis peo eesmärgini, giid liigutus nii, et läks rõõpaist välja.

Ta hääl murdus kuulmatuks sosinaks, tegi siis uue katse, kus otse nuttev tütarlaps vormis sõnu selgitamaks laulu ja laulupeo tähendust eestlusele.

SUURIM EESTI PIDU

Lydia Koidula, eesti lüürikas suure luuletuse „Mu isamaa on minu arm" looja on kujundanud eestlase tunded sõnadeks, mis on kõlanud esimesest laulupeost alates 1869. Lüdia Koidula sünnikoha Vändra kultuurimaja puhkpilliorkester asus oma esinemiskorda oodates puiestikus lauluväljaku lähedal. Tuhanded teisedki lamasid või jalutasid murul omavahel vesteldes. Vändra puhkpillimeeste trummilööja Fred Rohula arutles laulupeol olekut:

„Need on eesti rahva suurimad pidustused. On tore tunne olla sellega kaasas, kogunedes iga viie aasta järel laulma koos eesti laulu. Laulame ja mängime — tõsi ehk — Eesti rahva eest, ei kellegi ega millegi vastu."

Läheduses häälestavad oma huuli instrumentidel Väägvere puhkpilliorkestri liikmed Elmer Roosaar ja Saul Aleksander. Väägvere puhkpilliorkester on vanim Eestis, juba 145-aastane. Kokku on laulupeol 2600 puhkpilliorkestrite liiget, natuke vähem kui mõnel eelmisel laulupeol, aga siiski küllalt mõjukas puhkpillirütmide kuuldavaks tegemiseks.

Kadrioru puiestikus Lasnamäele mere äärest kerkiv lauluväljak on 200 m pikuti ja laiuti. Laululavale, mis ehitati ümber 1960. aastal, mahub 30.000 esinejat. Akustika on suurepärane: ühe inimese laul kostab lavalt Lasnamäele selgelt ja helisevana.

Mäel on laulupidude 100. aastapäeva monument, kuhu on raiutaud laulu „Koit" algussõnad „Laulud nüüd lähevad kaunimal kõlal" . . .

Just kui laulupeo pea- ja lõpukontsert algas, algas ka sadu. Tuul tõi merelt madalalt lendavaid pilvi, rebis peolippe ja kümned tuhanded avasid vihmavarjud.

Üle nelja tunni pikkune laulu- ja mänguprogramm läks edasi kui vihma ei olnukski. Lõpukulminatsiooni lähenedes kõik koorid ja orkestrid kogunesid lavale.

Helid kajasid endisest tugevamini. Armsaimate laulude kordamist nõudis rahvas plaksutamisega ja hüüetega.

Kuid erandlikult vaid väheseid korrati, kuigi seda väga rütmikalt paluti.

Laulupeo peatoimkonna esimees N. Eesti kommunistliku partei peasekretär Rein Ristlaan kiitis suure finaali tunnete tõustes lauljaid, mängijaid, publikut ja tuhandeid laulupeo korraldamisel tegevaid olnud inimesi. Ta kutsus esinemislava ette Gustav Ernesaksa, soosinguosutused olid tipul. Maestrole pandi kaela tammelehtedest pärg ja teda tõsteti üles elaguhüüete saatel kullatud toolile. Teised pärgadega ehitud üldjuhid aplodeerisid hallipäisele maestrole, kui ta võttis kogu 30.000-lise lauljaskonna oma juhikepi alla ja harras „Mu isamaa on minu arm" tõusis oma aegumatu sõnumiga õhku.

Üksteist käest kinni hoidvad lauljate pisarad segunesid sajupisaratega. Rahvas seisis püsti, kuid nende laul jäi vihmavarjude alla ega tõusnud vaataja arvates sama võimsaks kui varematel kordadel,

kuid laulupeo lõpukontserdist osavõtjate arv oli vihma tõttu tunduvalt väiksem.

Viimaste taktide kustudes võttis Ernesaks vastu lõpmatuna kestvad aplausid, ka siis veel, kui maestro soovitas oma rahvast säilitada seda vaimustust järgmiste laulupidudeni. Tänapäeva Eestile on Gustav Ernesaks saanud rahvuslikuks sümboliks.

Suure finaali sõnumiks oli, et antakse omavaheline lubadus selle üle, et viie aasta pärast ollakse jälle siin mitmesajatuhandelisena laulmas, rahvatantse tantsimas ja tõdemas oma olemasolu. Sellega loodi eesti laulurahva omasugune ja vankumatu viieastaplaan.

KS ja HS

Augustikuu VÄLJAMÜÜK

SÄÄSTKE 20%–35%

Kasutage augustikuu säästuvõimalusi esmaklassiliste kasukate ostmisel. Meie väljamüük on üldine ja kehtib ka uute sügismodellide osas. Tulge meie jahedasse ärisse ja valige endale uus kasukas või mõni muu karusnahkese kiirustamata — ja tõesti säästke.

- 10% sissemaks kuni sügiseni
- Tasuta monogramm
- Tasuta külmutusruumis hoidmine.

Kui te ei tunne karusnahku, tundke oma köösnerit.

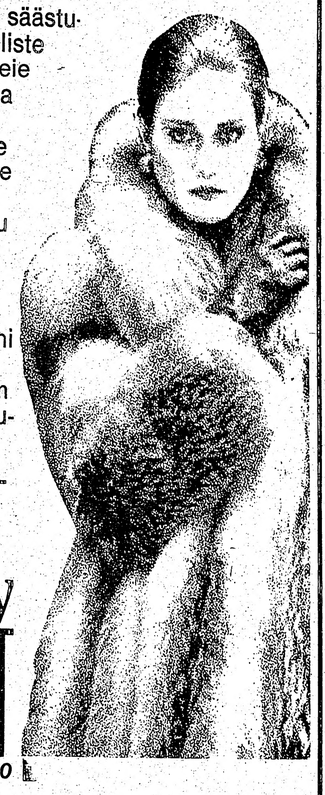

FURS by FINN
Master Furriers since 1960
191 Eglinton Ave. E. – 488-1701
Just West of Mt. Pleasant Rd.
Open daily to 6 — Thurs to 7 — Sat to 5

AINULT 1 korter veel saadaval uues
KALEVA kondomiiniumis
1 Innismore Cresc. (Victoria Park Ave. nurgal)
II korrusel. Õhujahutus, pliit ja külmutuskapp.
Korteriomanikud kõik eestlased.
Helistage tel. 444-6405 igal ajal

Kalev Estienne internatsionaalse noorte aasta üritusel

Möödunud esmaspäeval, Simcoe päeval toimus Ontario Place'is internatsionaalse noorte aasta sündmuste puhul kaks pikemat programmi. Õhtuses, mis algas kell 8 Forumil olid kaastegevad ka Kalev Estienne võimlejad.

Kolmapäeval, 7. augustil kell 8 õhtul toimus Toronto raekoja esisel Nathan Philip Square'il Internatsionaalse Masters Games avatseremoonia, kus esinesid ka Kalev Estienne tütarlapsed rütmilise võimlemisega. Mängud on toonud kokku kuni 8000 sportlast 69-st riigist, kes võistlevad 22-l spordialal. Masterite vanus algab mõnel alal juba 25-aastaselt (ujumine), aga enamusel meestest 40-st ja naistel 35-st aasta vanusest.

Kalev Estienne on mängude ajal seotud avatseremoonial, rongkäigus ja peaaegu iga teise ala juures.

Tugev maaväring Kalifornias

AVENAL — Tugev maaväring toimus laiemas piirkonas Kalifornias, sundides inimesi öösel paanikas majadest välja jooksma. Suuremaid kahjustusi või vigastusi siiski ei olnud, ehkki selle tugevuseks oli Richter skaalal 6.00. Selle südamik oli Coalinges, Los Angelese ja San Fransisco vahepeal.

Iisraeli lennukid ründasid Bekaa oru asutust

SHTAURA, Liibanon — Neli Iisraeli võitluslennukit pommitasid Süüria kotrolli all olevat Shtaura asulat, hävitades seal oleva Süüriat pooldava miilitsa peakorteri. See grupp on võtnud omaks autopommituste organiseerimise Iisraeli märklaudadele. Miilits, kes nimetab end Süüria Sotsialistlik-natsionalistlik partei, ütles et kaks meest said pommitamisel surma. See oli teine Iisraeli õhurünnak Süüria kontrolli all olevasse Bekaa orgu samal nädalal.

„VABA EESTLANE" on vajalik eestlaskonna tõhusaks teabevahendiks!

MIS ON TEIE MAJA VÄÄRTUS?
Torontos ja ümbruskonnas helistage:
HEINO PÄRNSALU
Real Estate Broker
469-5118
LINDEN
REAL ESTATE LTD., REALTOR